Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашаIхxета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШИНАРА, 28 АВГУСТ, 1984 ШУ. ◆ № 103 (6961). ◆ Мах 3 кап.

К. У. ЧЕРНЕНКОС

ЯДЕРНИ ЙОАЦАЧА ЗОНАШТА ЙОЛЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА КОНФЕРЕНЦЕ КХАЙКАРАЛА ДЕННА ОТВЕТ

1984 шера апрель бетта городе Манчестере (Англе) хилар Англе, Голландe, Ирландe, Италe, Испане, ФРГ, хIахта кхитта США, Японе, Керлача Зеландe моттигаллерча самоуправлене (муниципалитетий) органий 200 вехало данъа а лоацаш йола ядерни йоацача зонашта йола хьалхара дунен халкъашта юкъера конференци. Цу конференце тIаийцача решенеш тIe куа доакъашхоша могадир лаьттара махбар ца болийтаре, ядерни тIом эккхара кхерама духьала къовсам хьинарегIа лоаттабелга. Конференце хьалхьар ядерни герз хьадара доазув оттадарен кхерамзле чIоагIъярах тIаерзаль доархIаме средство йола ядерни герз доацa зонаш хьаре тIехьара болам шербелга.

Конференце секретарь волча г. Манчестера мэра Дж. Хезервита КПСС ЦК Генеральни секретарага, СССР Лаьххехьарча Совета Президиума Председателага К. У. Черненкога письмо яздаьд юкъача проблемай хьакъехьа Советски Союза хетарех дувцар дехаш. Из санна дола письмош дааьййтад ядерни герз долаш йолчеи а из лоаттaдайташ йолчеи ерригача лаччахьалкхений кулгалхошка.

Лохе кепатох хоалъоста К. У. Черненкос деннача ответа текста.

* * *

Хьамсара господин секретарь!

Муниципалитетий ядерни йоацача зонашта йолча дунен халкъашта юкъерча хьалхарча конференцe а цига тIаийцача документашца а теппалду. ядерни тIома кхерамо дерригача дунен тIара нах умарабаьна хилара, ядерни тIемо хIаланлара кхерам ахамлене тIеребакхаре сиха хьадла доза гIулакхаш дийза дарглоацилга цар кхетадеш хилара. ХIанз укх сахьате дуккхача мехкашка муниципальни органаш из доп гIеттадеш хилар — IалаьмaтегIа дикa 6 шерага доглахийташ а йола факт. Шоай мехкара граждaнаш ядерни тIема кхерамга баха гIерташ йолча праителствой политика мичча тайпара яле а, мутIарера нах машар безаш хилара, эттара кхерамегIа дола герзаш хьадара доазув оттале гIерташ эккаро тIагIертта кхайкабу цар доIаш.

Советски Союза политика йиза тIаговаш а шун белаха уйлашта. Духхьала шийн цхьан оагIорa дехкар тIаийдар СССР ядерни герз хьалхагIа дIа ца тоха. Дагалохийтаргда аз, оаглош цу тайпара дола герз хьаде а эда тугаш а йоацaчо, хIаьта шиттa шоай территоре тIe дa доацача пачхьалкхенашта духьала ядерни герз тохарг ца хилар.

ВIалла хала дац, нагахьа санна ядерни герз долаш йолча кхыча пачхьалкхеначa СССР масал хьаллаьцaче, латташ дола хьал шел меллуредар а пачхьалкхенашта юкъера техни шел чIоагIлургбар а кхетаде.

Из дизза дIадаккхaра кхоачаш ядерни герза радикальни доазув оттадарен кIезигдарен ваькъаца ядерни кхерам геттара дIабаккхара де дезача хьалдача гIулакхий программа хьалхашка оттаьй Советски Союзо.

Ядерни герз доаца зона хьаяр кхерамзле чIоагIъяра лоаттабеча къовсама доархIаме лостам ба. Цу тайпара йола зонаш хьаяр дулургдоацаш дола хIама дац. Цу лостамах даьча гIулакххех хьахиннараш дикка гуш да. ДуккхагIа да дезa уж гIулакхаш, дерригача лостамашка дуккагIа тIаехийта беза йиа, гIанa тIехьа гIa беххкаш хьеттан юкъ ядерни лазерах цIен а еш.

Кхыча социалистически мехкашца цхьана Советски Союз хьадда тIехьа я кхерни герз доаца зонаш хьаяре, къоастадаь хьача Къулбаседен Европен Балканашкен, тIехьа да ядерни герз Центральни Европа хьадача зонера дIаданихара, ерргa Европа гаьна дахара из юкъера болча а тактически а ядерни герзах мукъалхара.

Ядерни кхерам юкъатохара лоаттабеча къовсама доархIаме да хIарaне лоаца дахар. Йоца йоа-дуьнедукъача мехкий муниципальни органаш машар чIоагIдара дезa дола гIулакхаш аIашагIтохаче цун болемо толахаш дахар.

Шо доархIаш вола

К. ЧЕРНЕНКО.

1984 ШЕРА 27 АВГУСТ ХЬАТIАОТТАШ ХIАРА КХОАВАЧА IАТТАГАРА ШУРА ЯККХАРАХ ЙОЛА

С В О Д К А

(кг)

Районаш	1984 шера	1983 шера
Наурски	8,8	8,3
Грозненски	7,4	6,8
Шелковской	6,9	6,3
Надтеречни	6,9	7,2
Ачхой-Мартановски	6,8	6,1
Урус-Мартановски	6,2	5,3
Сунженски	6,2	5,8
Шалински	6,3	6,0
Назрановски	6,1	4,9
Гудермесски	6,1	5,9
Малгобекски	5,0	4,8
Республике гIолла	[illegible],8	6,3

БархI бетта план — ханал хьалха

КПСС XXVI съездо кул дIехьагIа тIиндача КПСС ЦК Пленумийн решенеш вахаре чакх а йоахаш, цхьайтталагIча пятилетка диълагIча шера планийн заданеш тIаийна дехкараш толаме кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьча Нохч-ГIалгIайчен индустре болхлоша продукци маьхала лоскарен дуккагIйола изделеш арахецарен 1984 шера бархI бетта программа кхоачашъяьй 26 августа. Республикера дукха предприятеш болх беш а сентябрь бетта календарах. Ер бутт боалехьа планал лаьрхIачул соагIа маьхала йоанихаргья 25 миллион соагIа сома маьха продукци. БархI бетта план толаме кхоачаш тIехьхоачабаь яьй мехкдаьттаходоша, энергетикаша, мехкдаьттахимикаша, машиностроителаша, кийчача кхачанан промышленностa, индустре кхыча доакъой болхлоша.

Мехкдаьтта, газ, электроэнерги, мехкдаьтта продукташ, мехкдаьттахиме машинаш оборудованеш арахецара бархI бетта план толаме кхоачашъяьй. Индустре дукхача доакъошка сиха дегIаух продукци арахецилга, тоадеш кертера экономически хьокхамаш.

Социалистически яхье хьалха латт производственни объединенеш: «Грознефть», «Промавтоматика» НПО, «Оргтехника» коллективаш, «Грозэнерго» районни энергетически управлене, гудермесски «Мединструмент», биохимически, «Союзавтоматстрой» ВНПО опытно - экспериментальни заводий, кхыча предприятей коллективаш.

Халкъа ама товараш арахецара 1984 шера бархI бетта план а тIехьхоачашъяьй производственни коллективаша.

Саьхна бархI бетта арахийцарех ххе процент дуккагIа арахийдад халкъа ама дола товараш.

Керда техника балха юкъейоалаярах, къахьегаш производствон дикагIа вIаштIехьлахкарах тIехьхоачашъяьй къахьегама оасарле лаккхъара валадай-а.

Заводашка, фабрикашка, промыслашка балхаш даьа доагара - энергетически, байдале, материальни ресурсаш кхоаре тIадероадаь.

Бурха республика кхайначa 1984 шера хьалхарча ах шера кхоадаь Iадагарча металл 2,1 эзар тонн прокат, 2,2 эзар тонн цемент, 16,4 эзар тонн нотальче-лаикха доагор, 1,9 эзар тонн дизельни доагор, 34,1 миллион киловатт-сахьат электроэнерги.

Нохч-ГIалгIайчен индустре болхлоша шоаш дахьа къахьегама толамаш чIоагI а деш, дерригa шоай низаш тIадероадаь 1984 шерен бIарччача пятилеткан планови заданеш тIаийна социалистически дехкарaш ханал хьалха кхоачашдаре.

ШОАЙ ДЕША ДАЙ БА

Вай республикерча бурув деттарашка меттал, беррига чa вай мехкарча лаьттан чера техараш а дIахоачаш я Карабулакски химически реагентий завода болхлоша арахеца химически реагенташ. Шоай потребителашта иоставкаш ярa план толамe кхоачашъяьй цар. ВорхI бетта планал соагIа маьхала яьккхай 25 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци, укх бетта чотах арахийцар цар 220 тонн гаргга йола кхаь тайпара химически реагенташ.

Къахьегама оасарле цхьа процент iланал соагIа лаккхъара йола парте заданеш цхьан ахазцен соагIа тIехьхоачашъяьй предприяте коллективо. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах производствана кхоадаьд 96 эзар сом, хIаьта заданел соагIа пачхьалкхена 25 эзар сом пайда беъб.

Массаза санна завода цехашта, участкашта юкъе хьалха латташ я А. Колоныцев керте латтача химически реагенташ хьаеча цехa коллектив. ХIанзалехьа дукха хIама ца воаш бархI бетта план кхоачашъяьй цо.

1988 ШЕРА ЧОТАГIА

Гl. Ахриева цIерагIча назрановски «Электроинструмент» заводе дикагIчарех цаI лоархIаш я инструментальни участок. Укхаза къахьегар барттайна коллектив я. Царна юкъе дукха ба шоай тIехдикача къахьегамца, задийча гIулакхашка цIи дIахазийта бола болхлой. ХIанз районе меттел республике а дика йовзаш я СССР Лаьххехьарча Совета депутата, Ленински комсомола преме лауреата слесара Халгуев ТIахIира, Нохч-ГIалгIай АССР Лаьххехьарча Совета депутата слесарь-лекальщика Котиев Ахьмада, ВЛКСМ XIX съезда цIерагIча комсомольско - молодежной комплекски бригада кулгалхочун Иаркиев Мустафай, кхыбарий цIераш. Цар массане шоай пятилеткаш кхоачашъяь тоъал ха я. Цул соагIа, IадаьмaтегIа доккха даькъа лоац общественни балха юкъе а.

Коллективе хIанзале итташ ба шоай балха графикал цхьан-шин шерал хьалха болха къахьегамхой. 1988 шера август бетта чотагIа къахьегаш ва токарь Евлоев Сайт - Мухьмад, хIаьта Котиев Мухьмад — 1987 шера тIехьарча бетта чотагIа, иштта цу шера календарагIа болх беш ба Могушков Бекхан, Шадиев Осман, кхыбараш.

Хона хьакъяь гIишло бIарсайча дега тоам хул, молагIчоа а. ХIаьта ЦIалински МПМК 14 шера штукатурмаляр йолаш болх беча юкъа уж тайпа бIарг хьеста цIенош хьалдеча кIезига дакъа дихьадац Тунтаева Кемсе а.

Из коллективе йовз дика болх барал соагIа хьинара общественница халарах гаре а. Тунтаева я халкъа тIахьожама группа член. Из иштта я дика хьехамча. Цун ученикаш хиина иттеш бола мехкарий хIанз дика отделочникаш болаш къахьегаш ба.

СУРТА ТIА: К. Тунтаева.
З. АМЛИЕВА сурт.

ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдикеи хьадер дукхагIеи хилийта!

«Шалински» совхозе шера шер-шера хьулкъаш дика болаш шекара хьалкхеш КПСС член Исаева Хьавас кулгалдеча звенос. 88 гектара тIа хьалкхеш ца укх шера из шовкъа эзамна культура. ДIадаьнна шера цхьан гектарах 10 центнер дукхагIа а бохкаш укх шера хIара гектара тIара 560 центнер свекла кхаь дехкар тIаийцад йоанха опыт парасчамашка кхоачамa Хьавас кул болхлош.

СУРТА ТIА: «Шалински» совхоза шекара свеклаш звеньевод Исаева Хьава.

А. САЛАМОВА текенти сурт.

Хьайбашта — шортта доакъар

ХА ЦА ЙОАЕШ

Доакъар ца таарах дукха хало лайнай дIадахача Iай Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза хьайбаш лелладераша. ХIаьта а цох урок а ца хуьлаш, доакъар Iалашдеча леладо юкъатехьарах совхоза кулгалхоех беки боакхаш болх тоабелга цIенхаштта хьадедаш а моттигаш кийчъяй. Цу доархIамеча дейла шийн хилачаьа терхам тIаоза рах пайда баьккхиндa гуш да тахан.

Силос Iалашьеча ерригa техника, берригa низ оарцагIбаьнкхаб совхозе. Моацa хьажийIаш силоса хьокхаш 5 комбайн йоала. Хаддамза комбайнашта кIалхара уж хьаувзаш лея «Сельхозхимия» яхача Назрановски районни объединенера новкъостала яьхна 20 автомашин. Цул соагIа, совхоза новкъостела шоай машинаш хьоьйаьй «Сельхозтехника» Гудермесски районна объединене. Уж итт я.

— Техника, уж леллaе мах доакъар Iалашдере мел эшар да тха, — йоах совхоза керттерча зоотехника М. Богатырева.

Бесаме, хоза а механизатораша салоIаш йола кхай тIара стан. Кхаш лелладераш та хьалхашка дагиа деккараш дувцаш йола дойладе агираш гаьнкара бIарг тIеоттеш я. Чулоешнаш бийна а дика а кийчъяй из.

Болх беза боахиеча вийна салаIа. Зуьра-гIовтта моттигаш Iалашдаьй, чуы болаш баьа ма ду.

1500 гектара тIа силоса дIайийнача хьаккIаех. 250 гектар чукийца яьнай. Техникоге дIадехьача бесса хIaазале кIоагаша чуеллай 4,5 эзар тонн соагIа силос.

Цхьабакъа, ювачунга хьекача из пхеалагIа дакъа маре дац. ХIанзчул тIехьагIа а дукха къахьега деза доакъар Iалашдеш. Ала йиш яц болх сихагIа бара укхаза де мел дезар даьд, хьиш. Комбайна кIалхара аьтача хьажийIа масса яхьаш хьалхьачa машинаша дукха ха йоалу Io ца йоаcсaеш. Иштта баьккхьа дар цхийтта километр гаьна уллача совхоза гаража коа дIа чу а ца ухаш, автомашинаша кхай тIа бийсаш яьхача. Цхьа сахьат доаде йиш яц хоза эттача ханах.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

IАН КИЙЧО Ю

Дукха лаьрхIа дола хьайбаш кхоабаш я Грозненски района «Загорский» совхоз. Шийн ханнахьа ма бола ялат чукийца а даькха хьайбай кхийц кийчдарал доакъар Iалашдарен терхам тIабахийтаб боахама специалисташеи къахьегамхошеи.

— 5447 гектара тIара ча хьагул а даь цох аргIаш даьд оаха, — йоах доакъар кийчдеш йолча мехотряда начальника Вадуев Мухьмада. — ХIанз силос кийчъяра дола балхаш деш я 12 комбайни 20 автомашинаш.

Силоса лаьрхIа дIайийна 9 эзар гектар хьажкIаш я цига. Хаоттаи дика боацаш бIаьстенаш ахкаен деношкадаге а бригадин подряд балха юкъейоалаярах вIаштIехьдаьннад хьажкIаш дика хьувкъам болаш тIалхеe. ХIанзале № 2 йолча отделене кIоагa чу еллай цирх кийчъяь 3500 тонн силос. Геттара сиха дIахьу доакъар кийчдара балхаш № 1 йолча отделене а. ХIанз совхозо кийчъяьй 7,5 эзар тонн соагIа силос.

— Силос кийчъяра балхаш дIадолададелехьа болхлошта юкъе шерра социалистически яхь яржаргйола моральни материальни хьалаш вIаштIехьдаьккхад оаха, — яхаш дувц совхоза парткоме секретарь Абубакаров Iарбе.

Лоацача юкъа геттара дукха доакъар шоай кийчле дезилга а хоаш цхьана могар ду кхай тIа боахнача болхлоша. Цхьаннена тIехьа шоалагIъяр а йодеш хьажкIаш хьокхаш дIайолх комбайнаш.

Царга сайна цхьа минут хиллал йола ха ца йоаккхийташ хьатIаух низ бола «ЗИЛ» яха грузовикаш а. ХIаьта комбайнерашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхе дIа ца хецаш хьабоагIа Даудов Анзор, Дагаев Вахид, Омаров Вахa. Юкъера лаьрхIача хIара дийнахьа 150—155 процент кхоачашъю цар шоай балха нормаш.

Шоашта юкъе яхь йоаржаяь къахьегаш ба шоферашa. Царна юкъе эттара дукхагIа рейсаш ю Парфенов Иванен, Ереско Николаен. Царна карара кара тела цIе вын пелаш ениай.

Силос IотоIаеш ва Султанов Хамбо. Цхьа минут сеца ха ца йоаккхийташ болх бу цун тракторо а.

Дика вIаштIехьдаьккхад силос кийчъеш йоалача техника техническое обслуживани яра гIулакх а. Из болх дIахьош я техник - механика Тушев Хаваха кулгалдеш йола звено.

«Загорский» совхоза болхлоша лерхI 18 эзар тонн силос кийчъе. ХIанз санна дIахо йодача хана а къахьегама оасарле лох ца йолийташ цар къахьеге тешаме да хала дале а из дехкар толаме кхоачашдергхилар.

Октябрь бутт хьатIаоттаца доакъар дала ца дезаш совхоза дерригa хьайбаш дахкеш хургья Советски районерча даьгIенашка. Уж цига ра цIадоалададелехьа кхийн тоадаь дахара а шоай низаш тIадерзадаьд совхоза болхлоша.

Х. ДАЧАЕВ.

Наурцкой болама — шерра никъ

Нормаш тIехкхоачашъеш

Хапнахьен дикеи гуразьа дуе лаьмаш дIалийна дахераш эаь ахаран тIехьа аль йоалачкара Наурски района цхьайтта леладераша республикера берригача механизатораша дах хайкарен къовбалдаь хьаллаьцад тIа боахама колхозхоша.

1985 шерарча хьувкъаш тешаме лард йоллара дерригa шоай низаш тIадераь къахьегаш ба механизатораш. Укх гурахьа 3400 гектара тIа яьттан 200 гектара тIа доакъарал лаьрхIа йола культураш дIае еаш да тхо. Из гIулакх шийн ханнахьен дикен чакхдаккхара дац серийлоагIа кхай тIа лаьтте оалаш болх беш кхойтта агрегат йоал.

Къахьегама оасарле лакха йолаш механизатораша болх бертбола хьалаш вIаштIехьдаьхад бригадашка. Балха сахьатах ма мотта пайда эцара техническое обслуживани еш а доагор чудетташ заправка еш а де дезаш дола балхаш бийсала ду.

Шоашта юкъе социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш ба механизатораш. ХIара дийнахьа цаIи ахa — шиъ балха норма кхоачашъеш болх а бу цар.

ХIаьта къахьегама оасарле эттара лаккхагIа йолаш лаьтта оаш Мамонкин Михаила, Ермоленко Анатоле, Петров Сергея, Жуков Анатоле, Морошков Виктора.

27 август хьатIаотташ колхоза механизатораша кийч а даь Iодиллар ялатен доакъарен культураш дIае мара ца еаш 2673 гектар лаьтта. Вож юкедиса цхьа эзар гектар кхоачаш доацар а культураш дIае йолаллеяьа аха а иаккаш даьха а доакхаргда. Минеральни удобренеш тайса хьаьа а даь агротехнически бокъонаш дIа ма дехкара чаккхоах йоакха балха опыт йолаш болча механизаторашa кхалхара керда хьувкъам хьалкхбара дола балхаш.

Дерригa шоай низаш тIадерзадаь дIадувиш дола хIинен мукхен фу цIендеш, из кхоадиегIа хилийта гIерташ къахьегаш боахк центральни хьетта мугIарера колхозхой а. Кхы арахьара леха хьатIада ца дезаш кхоачам хилал из долаш а да тхо.

Н. ДЗИГА,
Сунженски района «Победе» яхача колхоза механизатора.

Мишта кхоачашду декхараш

ХАНАЛ ХЬАЛХА БУВЛАРАШ

ЦхьайтталагIча пятилеткa декхараш толамеи кхоачашдара, планал соагIа цхьа процент къахьегама оасарле лаккхъярaш бурув тохарга дIадодар ах процент лохдараш тIехьа шерра социалистически яхь а йоаржаь къахьегаш ба Малгобекера бурувдеттараш.

«ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдикеи хьадер дукхагIеи хилийта!» яхача девизах яхь а йоаржаь, хьинаре къовсам лоаттабу бурув деттача бригадаша, сменаша, гIон йолча механизма, къаьст-къаьстача болхлоша.

Мехкдаьтта лехарий хьашар айдеш, оасарегIа къахьегара лоIам чIоагIбеш да укхаза управлене администраце парткомацеи профсоюзни комитетацеи цхьана белгалдаьха социалистически яхь лелаярен яхе котбаьннараш морально а материально а белгалбахарен хьалаш.

Духьал балха декхараш дикагIа кхоачашдарах кхоачам хилац социалистически яхье хьалхара моттиг яккхара. Укхаза терхаме эц ерригa ра оагIонаш — юкъарча балха, рационализаторий болаше хьинарегIа дакъа лацар, балха тIа творчески болаш хьинара гойташ хилар, балхеи къахьегамеи дисциплина, кхерамзлен техника бокъонаш толхаль моттигаш ца хилийтар, дукха кхыдараш.

Белгала тоадаьд социалистически яхье ялоташ ира гIулакх а. Цу дерригe новкъостал ду лаьттан чекаш техарашта лакха оасарле йолаш къахьега, бурув тохаре декхараш толамца кхоачашде.

Малгобекерча бурувдеттарашта юкъе эттара хьалха цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча диъ шера бурув тохара декхараш кхоачашдаьд лакха гоизал йола мастер Галаев Iаьла керте латтача бурув тохача бригадин коллектив. Массе а хана шоашта тIадилла гIулакх дизза кхоачашдеш, социалистически яхье хьалхалаттарай мутIарашка болаш хьабоагIа цу бригадера бурувдеттараш.

Толамца кхоачашду цар укх шерара шоай декхараш а. ХIара бетта бурув тохара планаш а тIаийна социалистически декхараш а кхоачаддеш хьабоагIа уж. Ханал хьалха кхоачашъяьй цар укх шера хьалхарча бархI бетта бурув тохара план. 110 процент кхоачашъяьй къахьегама оасарле лаккхъяра план. Кхоадаьд цхьа бIаь эзар соагIа сом пачхьалкхен рузкъа.

Шийн тайпара балха рекорд оттаьй УБР въаьннагIбарех вола мастер Г. Г. Порхайве начальники волча бурув тохача бригада а. Укх шера бурув тохара декхараш кхоачашдарах массарел хьалха рапорт деннад цу барт болча коллективо. ВорхI бетта баьча балха итогех социалистически яхье УБР хьалхара моттиги карар-кара тела цIе байракх еннай Гураин Григорьевича кулгалдеча бригадана. Укх шера бархI бетта бурув тохара план а ханал хьалха 12-ча августа кхоачашъяьй цу коллективо.

Кхы а дукха дувца йиш яр вIашта социалистически яхь леладеча цу шинна а бурув тохача бригада интернациональни коллективашта карагIдаьннача дикача гIулакхех. Иштта а гуш ха цхьайтталагIча пятилетка Малгобекерча бурувдеттарашта хьалхашка йатта чоалхане декхараш кхоачашдеча хьалхе йолаш уж хьайоагIилга.

Мехкдаьтта лахара декхараш кхоачашдеча дукха дахьа дошаш, социалистически яхье хьалхалаттарай мугIарашка болаш хьабоагIа бурувтохараша Г. А. Цечоева, Н. И. Чеботаева, Г. Г. Кучерова, В. Д. Кравеца, Н. П. Гликина, кхычар кулгалдеча сменашнара бурувдеттараш. Царга доккха дакъа кхоач Малгобекерча лаьттан чекаш техарий къахьегама толамех.

Мехкдаьтта лехарий балха тIа доархIаме моттиг дIалоацаш къахьегама тешаме дахарa новкъостал дешаш а Малгобекерча бурув деттача балхий управлене шерра йоржа йола социалистически яхьа цхьаькха форма а — «Профессех дикагIвар» яха цIе яккхара тIехьа лоаттабу къовсам. ХIара болхлочо, бокъа толам лоархI из цIе йоаккхилга.

Социалистически яхье ворхI бетта итогех из сийлен цIе яьккхай бурувтохачо И. М. Халина, бурувтохачун гIоначаша Б. А. Савицке, I. Х. Гиреева, слесара М. Дж. Дзейтова, дукха кхычар. Берригаш а 20 болхло ва «Профессех дикагIвар» яха цIе леладеш.

Дочиха беркат даьнна Малгобеке мехкдаьтта лехарашта социалистически яхь лелаелга а цун итогаш елга а дика вIаштIехьдаьнна дIаотталарах. Ханал цхьа бутт хьалха кхоачашъяьй цар укх шера бархI бетта бурув тохара план. Ер шу доладелча денз 2269 метр бурув техад планал соагIа.

Толамца кхоачашдаьд кхыдолча технико-экономически хьокхамех дола декхараш а. Планах лаьрхIачул 20, сохьа укх хане хинначул 8 процент лакхъяьй къахьегама оасарле. Материалех, электроэнергех хьуржат деш пайда эцар бахьан долаш кхоадаьд 564 эзар сом пачхьалкхен рузкъа.

Укх шера а ерригача пятилетка а декхараш дика шоаш кхоачашдергхиларех бIубенна къахьегаш ба Малгобекера бурувдеттараш.

С. ШАДИЕВ,
А. ХАРСИЕВ.

Партийни организацешка — отчеташи хоржамаши,

ТОРОНЕХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА

Назрановски района «Знаменский» совхоза № 2 йолча бригадe болх беш ба дукха тIехдика къахьегамхой шоаш хилар хьахьекха коартолаш а хьажкIаш а лелаераш. Царех ба звеньевойш бола Евлоев Хьажбикар, Угурчиев IамирХан, Аушев Юсап, Гайтов Татархан, кхыбараш.

Царех Аушевгара дIа мел иккхараш коммунисташ ба. Цудухьа уж а кхыбола а партийнаш гулбеннабар цу дийнахьа бригадерча стане шоаш шера беьна балха иэргаш яр дукха, дIахорча хана де дезараш белгалдахара.

Цу денош ахнахьа кхаьча хийца чуэлаш яр совхозе кхаьнава коартолаш. Ир культура бригаде кхаьа 300 гектар лаьтта. ХIанзе кхаш нехаь коартолаш чуийца баьннаб цхьаццайолча звеньлошкара нах.

Карара цу дIадолалуш коллективо шийна лаьккха социалистически дехкараш тIаийцар. Ишта, коартолаш планагIа 115 центнер йоагIача, 120 центнер йоахаргья, аьнна дIаяздир. Бригада а совхоза а коллективаш нъовсам лоттабеш я пятилетка дийъ шера кхочашдьара а. Вешта аьлча, карарча шера бизза чакхъяйхара.

Цу хьакъе хIанзе шоай дика аттув баьннаб ала йиш йолаш ба совхоза ма бола ялаташ кхедеш хиннараш. Из малхеба культураш укхаза 700 соагIа гекташ долча кхай тIара чуераьлй. Юкъера лаьрхIача кIан мукхи планагIа лаьрхIар хIара гектаре тIара 17.8 центнер хийнача ватте. 24.5 центнер чуленал. Из хаиракьа чуийца ламкхаре сарпагIбаьхабар боахамера ухьча участкашка болх беш бола механизатораш а. Ялат чуенача а хиина селхан мара сайта хиина комбайн дIаоттаьлла ва. Йоахар Гайтов Татархара.

Бакъда, коартолаш лелаераш рельза боацачое тара бар цIонита хьаткинача хьувегьама. Соахна цхьайолча звеньнца хIара гектара тIара тIкьо йоинал а дукхагIа аьхар хIара гектара тIара коартолаш. ХIаьта хIанз чуийца яьинараита лоархIам беча уж тIаийца дехкараш кхочашдара а ниттиьа тоьар йий-хьогI кхаш бар собрании дIайолаялалехьа укхазе вIашагIкхийтта баьгIа коммунисташ.

ТIаккха хеталора цига къаьстта кра из дош дуцаргда, къоастадергда, аьнна. Бакъда, фуна дIаоттаь хинарашта лертIа Iунад ца дарех уж дIаювча хана чIоагIа зIиргаш даьина яр. ТIаккха дIайийиарашна хьежжа, мара хьийкъац, кийлха я, йоттаьеннай, цхьабараш уж шоаш дIайийна баьча кхы царне доагIа гIулакх дара хабра сагота хилац. аларал соагIа кхы хIама алензар цехови организаце секретара Угурчиев IамарХана а цул тIехьагIа къамеьлаш даьча коммунисташа а. ХIаьта ала-м доагIар, шоаш шера баьча балха мах бе а хIанз яь ледарло. далийта гIалаташ кхы ца нийсдалийтара боахама, организаторски, кхетама болх кхы а лаккхагIа боарам тIа бовккхаш тоабар дукха наькъаш белгалдаха гулбенна хилча.

Собранеш каст-каста хул. Цига дийцад техника хьалахье тоаь йинхарах, бIаьстан кхацкаре балхаш дертIа вIаштIехьдахарах, КПСС ЦК апрельски (1984 ш.) Пленума рашеней итогех, социалистически дехкараш кхочашдарах, дисциплина чIоагIъярах лаьца дешаш, аьнна дIаядаьдар доклада тIа. Уж гIулакхаш дийца а къестадь а хила тарлу, бакъда, укхаза дийнача къамаьлех цехови организаци, коммунистий авангардин лоархIам лаих а беш. ший влиянии чIоагIъяра дешиннар фуд ха хала дар. ХIаьта шоай совхнарча отчетно-хоржамий собрании йолча хайа коммунисташа болх тоабара даькье дIадехаш хиннача а цхьаккха хIама хьоахаданзар укхаза.

I. Угурчиева массехи дош аьлар шоай бригада хIанз коллективни подрядагIа болх беш я. Цунга далалехьа собрании а яь из гIулакх дIадоайташ кхетама болх баьб, аьнна.

ХIаьта из Iамардана ма хеттара атта дехкар дац. хIета собране кхычахьара тIабаькачарга цхьаболча механизаторашта даьча хаттараша а дьагойтар цуя бокхьонца дух тIа бала уж гаьна болга. Коммунисташа ии. Измайлова, Шанхоева хеттар: «Мел дукха нах хила беза звене е бригаде?» «Мишта тела доагIа царна алапи?» «Цхьан кагага булургбола болх пиннета - кхьинейх сенна байт?» кхаш. Уж хозахета цар хьалхаиха увттадь дешаш дацар. Царга эттара чIоагIагIа сагото йийта, царна Iалаьмате хьаштдола хаттараш уж дола гуш дар.

Собране белгалдоахар, къонача механизаторашта хьехам а кхетам а лурга чIоагIде деза, царех цхьачар шоашка дIаенна техника хам беш лелаш, дисциплина телхаю, къаракъаш мелаш моттигаш хиндай, ахаш. Из бахьан долаш бригадера эникаваьа Гайтов ТIахIир, кхыбола харцахьа леха кагирхой, аьлар звеньевой Х. Евлоева.

Цу хIамо чIоагIъеш бригадере дисциплина, техникаta дакагIа болх байтита Iалаццаьд. Цу дешага чIоагIа хьожаш ва нерда бригадир Яндиев Мухьмад. Тракторни паркага дакагIа болх байтита вIаштIехьлаьокха дика хет, бакъда. техникак пайда эцара хьакъехьа дизза дисареш а долаш ма дий. Коартолаш чуйиа кхь комбайн болх беш яц боахаме. Уж вIаштIехьякха могаргдолаш механизатораш бац-те совхозе?! Цох доагIар собране аьнна даларе а гIулакх бокъонтахьа дакихаре де вцар белгалдаьнхха дадаре а пайдане хургдар.

Вай лакхе белгалдаьккхар уих бригаде дукха башха-дика къахьегамхой хилар. Шоай балха тIа Iалаьмате йоккха говзал Iоаль ба уж. Цар опыт шерра дIайовзийтара, запе цох лаьпа листовкаш, плакаташ арахецара йовхко йича баьгахьа хетар бригада парторгаиизаце а совхоза партбюрос а. Цу хьакъехьа пайдане хургда цхьацца ледарло еча коммунистий отчетаюка ладийгIа ца Iеш. кхычарна хьонкам душ болх бечар шоай гIулакхаш мишта вIаштIехьдоах дIадовзийтеча а. Из укхаза отчетни йиъа цкъаь цигъа даьдац.

Юрта меттел районе а дуцаш хоз ухь шера Ю. Аушева, I. Угурчиева, О. Толдиева звеньяша нах бахачара гаьна доацача напамашта уллув дIайийнача коартолех дуккараш тIера яьннай, ахаш. Вай юцараш яп кхашка болх беча цахь шоашта ведараш чунухьараш, вай юцараш я талешца, вордашца лечиъеш дIаидухьараш. ХIаьта ца бийхача «хьышаша» кхыметтел напамашка гIолла верда наькъаца дехкад.

Нагахьа санна коммунисташа цу кхочамбоапарех укх собране гуччахьа дийца даларе цох газета тIа па хьоахаде а тарлора. Бакъда. цхьаккха тайпара кхетадеш дадар гIулакх цу тайпара вIаштIаьына дале а хьувкьам лорабелга боахаме дика отдаьаь. аьна буксоцаш парторганизаце сейретара I. Угурчиева шийи къамаьл цу тIа соцалар.

Ше ли а бийса а ца къовсаш кхебаьча хьувкьамах цуй дог ца лазилга а лечкъяраша уж хьанала вацилга да - хьогI на? Дац. Корреспондент а районна болхло а хилча гIалат ваьар кхераш ца дийцача баьгахьа хеташ Iейна из. ТIаккха вай дIаях цунга из гIалат ваьар цох ца дуццарах.

ХIаьта цу хьамалча къахьегамхочох из лазар кхетара бахьанаш а цхьадолча даькье хьегучадаьлар цу собране. Из лазар боахаме кулганхошнара хьадоагIаш хинад. Парте райкома инструктора Б. Шадижева хаттар дир собране дакъа доацаш хиннача вордI коммунистаген цига тIаккхинача совхоза профкома председателга Ю. Чахкиевгаи совхоза директора Л. Галаевгаи партерча агронома М. Мартазановгаи парте райкомо боахама во доал шоах учетни карточкаш тIа дIа а изьеш строги выговораш енцилга хой дюана. Цу хьакъехьа хоам баь бий шуга? аьнна. Цхьаккха йист ца хулаш висар. Из хиша тоьал ха дле а цох хIама хоа бацар уж.

С. [illegible].

«Красный молот» завода бийтталагIча цехе къаьстта дика кхъа а хьегаш, социалистически яхье хадданаш хьалха латташ я Г. Арстемкина кулгалдеча болат лелаедечар бригада. ВорхI бетта плана 101,5 процент кхочашдаь я из, кхаьахь соагIа ва арахецар [illegible] товарни продукци. Хьанаш бола продукция [illegible] соагIа, цхьаккха тайпа брак нийсъалийтац бригада балхаеяо шоаш арахецача продукцега юкъе.

Белгалбаьнна дика къахьегаш ба бригада болат лелабдераш В. Григорьян, С. Батукаев, болат лелабдечул гIонча Н. Мустафинов, кхыбараш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара латтехьа) В. Григорьян, Н. Мустафинов, С. Батукаев.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Къона гIишлонхой

ШIаьхха хьежача сона йовзанзар ах гектар хиллал лаьтта дIалаьца улла из моттиг, хIана аьлча массехк бутт хьалха хьаьнара цIенош дохадеш, лаьтта шаьрдеш мара яцар бульдозераш Грознера Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоалача завода Г-143-107 установка хьалъеча моттиге. ХIаьта хIане республике ударни комсомольски гIишло хьалъеш боахкача наьха гIараша, болх беча механизмашна цхьа шийи тайпара дог хьестабеш бора...

Балха моттиг хийтъачул тIехьагIа каст-каста хьаккъачар укхаза номер 7 йолча гIишло - монтажни управленера Имаев Завалу керте вола болхлой. Оалаш долча тайпара, «кхехка» болабелар болх. Участкера йигъе бригада шоайла яхь а йоаржаль къаьлега йоалаелар. Цар дехкар тIаийцар из лоархIаме объект хайал хьалха яь ян[illegible].

Магомадов Лаьчас кулгалдеча комплексни бригадина хьалхашка оттадаь дехкар дар 800 сага лаьрхIа йола бытови комплекс хьалъяр. Комсомольско - кагирхой бригада лоархIаш я из коллектив. Цхьаьнха лоархIаме хIама а дар из бехктонхаме участок кагирхошка дIаялар. Из дар дукха ха йоалаш Грознера Н. Анисимова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводе ЛЧ-24 яха установка хьалъеча шоай балхаш тIехьника чакхлаьха из бригада яьнпа хилар.

ХIаьта хIанз а ва санна чоалхане дехкар дац. Из дехкар йолаца чакхдаккхара эшар къоастахали, говзал.

НяьлагIча участка прораба Н. Джунаева дуц: «КомплексагIа болх бар из фу яхилга да аьлча, хIара сага кIезигагIа дале а шин-кхаь смежни профессегIа болх бехоалга да. Цхьа моллагIча тайпара Iомаль Iе йиш а яц уж говзалаш».

Няйссача мугIарагIа, тIара яр не алла езача Iоюж Н. Арбиева бера кирпичкаш. Цунах тамаш еш а дац. 1973 шера дениз номер яйсларгIа йола «профессионально - техническе училище яьнкхача гIоне каменщик вола СМУ-7 болх бу Арбиева. Цхьан шера болх баьчул тIехьагIа Советски Эскаре вахар, цIавенначул тIехьагIа юха а шийи коллективе болх бе вера из. Укхаза ворабир цунна новкъосий, укхазе йизар балха къайлеиаш. ХIаьта къахьегама новкъа вахийнача хана цун хьехархча а хиина дIаоттар республике вокхаш вола гIишлонхо, дукхача орденийи медалийи кавалер Астахов Михаил Сергеевич.

Цу бригадера Уматгиреев Рашен плотника профессегIа болх беш вар. Бакъда, цигъа Арбиева тIа а ваза цун балхага хьежаш латташ дукха ха яьнсар Рашена. Гуш дар эзIамигача сага каменщика профессе езеннилга. Цо дийхар шийна из карасроана новкъостал делга. ХIама хара тIеккуви вар Уматгиреев. ХIанз каменщикий бригаде дикагIчарца лоархIаш а ва из.

ДIадоладьча балхий хьокхамашка хьежача бригада тешаш я укх деношка объекта шолагIа йола этаж отделочникашка дIаяла вIаштIехьдаргхиларах.

Магомадова бригаде оала болх бу аьнна цIи яккха йиш йолаш сег вац. Уллувчарна масал телаш болх бу Кантаев ХIарона, Донской Анатоле, Ясаева Айдата, Фролова Елизаветас, кхычар.

ГIишлонхой болчара тхо дIадолхача хана маьрIIана боад къовлалуш латтар. ХIаьта болх-м хIанз дIабоалабелча санна дикеи сихеи дIабодаш бар. Ерригa гонахье сийрда йоахар болх беча электросваркаша.

I. ИСМАИЛОВ.

ЧIОАГIЪЕ ЕЗА БАЛХА ДИСЦИПЛИНА

Болх дIаболабе лаьрхIа хиннача ханал дикка тIехьайьнаьле а, беррига коммунисташа даькъа лоацаш чакхъьлар М. Горька цIерагIча совхоза центральни усадьберча цехови организаце отчетно - хоржамий собрание.

Цу организацена чубоагIа совхоза кулгалхой, специалисташ, вешта аьлча, совхоза беррига балха хьакъехьа жоп дала дезаш бола нах. Цудухьа дукха да цехови организаце лертIа вIаштIехьбаьнкха партийни болх дIабахьарах тийша, хIана аьлча, боахама гIулакхашта эттара хьалха доста бала безараш цу цехови организацера коммунисташ бе. Царел соагIа цу организацена юкъебоагIа совхоза гIишлонхой, машинно - тракторни мастерскойи гарапген болхлой. Цу массанахьа дIакхоачашии кулгалдеши хила йоагIа из организаци.

— Вай парторганизаце цкьайтта коммунист ва, — аьлар шийи балха отчетах доклад еш цехови партийни организаце секретара А. В. Коригова. — Из бокха миз ба лертIа уж дIанийсбича, цар болх дика вIаштIехьбаьнкхара...

Ба а ба из боккха низ бахе токхамерча доакъошка дIанийсбаь а цигарча гIулакхашта жоп луш а уж хилча. Бакъда, гIулакх ишта да ала йиш яц. Цхьаьнха коммунист вац тIъеста саго болх беча МТМ а 45 саг чувоагIача гIишлонхой бригаде а. ВIаьгарга саго болх беча автогараже аккха цхьа коммунист ва — укхаза бухгалтер йола М. А. Гетагажева. Уж доакъош совхозе балха боккха лоархIам болаш йилар дуьца ашаш дац. ХIаьта коммунистий влиянии цига дIа ца кхочийга гуш да. Юкъебиса коммунисташ совхоза кулгалхойи специалистни ба, цхьа пенсионери. СоагIапчарча культура цIен директори — шиъ саг дIаваьлча.

ДIахо докладчика дийцар отчетах йолча хана цехови партийни организаце баьча организаторски а политически балхах, цIераш а йоахаш къаьст-къаьстача коммунисташта тIадехка хиннача дехкарех, цар уж кхочашдарах, политически дешара системе хиннача кхочамбоацарах, дIахо йодача хана совхоза хьалхашка латтача доккхийча дехкарех, шийи а совхоза партиома а балха критика а еш.

ХIаьта а совхоза болх нIоаргга тохнаш, кхочашде вIаштIехьдаьннари ца даьнпари къоастадеш, кхочамбоацарий бахьанаши дIахо йодача хана уж ца хилийтара наькъаши белгалдоахаш яцар доклад. Цунца дашха доагIа доклад йистеьлча коммунистий хаттараш ца хилар а.

Бакъда, цхьадолча даькъе доклада кхочамбоацараш дIадоахаш, гIулакхах дог лазаш, цIенхаштта критика йолаш дар собрание коммунисташа даь къамаьлаш.

— Совхое дукха ба дика болх беш, социалистически яхье хьалха латташ бола нах, — аьлар СоагIапчарча культура цIен директора У. Х. Коригова. — Балха хьалха латтарий стенд вIаштIехьлукха ца могаш лед тхо. совхоза партийни а профсоюзни а организацеша хаинахьа уж хьа ца телар бахьан долаш. БIарча шу хьалха хиннача отчетно - хоржамий собране цIенхаштта дийцадар совхоза партийни. профсоюзни, комсомольски организацеша юртарча культура учрежденишта боагIаш бола бувзам ца лелабарах. Цхьабакъда, тахханалца хувцаденна хIама дац. Цу хьакъехьа хIанз план оттаергъа йоах цехови партоганизаце секретара шийи доклада тIа. БIарча шера хIана оттаьнац из план. Совхоза партийни собране чIоагIа нохкъа а долаш дийцар шоферийи тракторстийи дисциплина лоха хиларех. Тахан а из товенай, чIоагIъенай ала йиш йолаш дац. Укхаза хаттар отт: «Сенна эш критика, гучадаьха кхочамбоацараш дIадоахаш ца хилча?» Белгала тоаде деза лаьрхIар дизза кхочашдара тIехьа къовсам лоаттабелга. Цу деша бехке я совхоза партиом а. Ца хадаш тIахьожам лелабе боагIа цо.

— Дийнахьа а бус а иттаза - ткъозза юртарча улицашка гIолла яьсса а уж лелерий шоай гIулакхашта а дIа-юха ухаш бIарго йиш я дукха тракторашиа автомашинашиа, паькъаш а дохадеш, — дуьц пенсионера В. В. Коригова. — ДIатехнача вай совхозерен «Сельхозтехнике» районерча объединенерен я уж. Цар болх маца бу хац сона, бIарчача балха дийнахьа юрта юкъе лелаш хилча. Аварееш хиша моттигаш а я. Наха, зIамигачарна, воара арабовла кхераме я из бехьан долаш. Заповах дийнахьа болх беши бус бригадашка е гаражашка дIаоттаьь латташ хила еза из йий яц!

— Шофер ше раьзе ца хилча балха чIоагIагIа воача из дIаваьхийта магац тха гараже дуьц, — М. А. Гетагажевас. — Къьметтел кертерча инженера аьлча а водац из шийна ца лайча. «Аз сай ахчах нийсай машина эша хIамаш...» — аьл цо. Кхетаде хала да, шоай балха дехкар дизза кхочашделга шоферашкара хьадехи могаш саг ца хилар.

Хаакъа тIахьожамхой балха хетадаь дар механика М. А. Меркоева даь къамаьл. Цо белгалдаьнхар цар шоай болх ледара лелабелга, юкъара рузиъа лоредара тIехьа боагIача боараме тIехьожам ца лоаттабелга, бригадай фермай болх нIоарга ца тохнилга.

Коммунистий, специалистий бехктонхам айбара, цар болх тоабере боккха лоархIам болаш да кар отчеташ партийни собранешка уттаелга а ювцилга а. Собране къамаьлаш даьча коммунисташа белгал ма даккхара, из гIулакх а чIоагIа ледара лелабеь цехови партийни организаце а цун секретара а.

А. ХАРСИЕВ.

Коллективе лоархIаш сийдеш а Назранерча 155 йолча дIа-хьа лелача механизированни колонна отделочникий бригада кулгалхо Мершоева Марем. Шийи болх дика бовзацал соагIа цо дика вIаштIехьбоах ерригача бригада къахьегам. ДоттIагIера тIаранегара хьадеха хоаш, хоашача, новкъостал де кийча йола сег санна йоа из кулгалхо[illegible].

Марема кулгалдеш йола бригада дика социалистически яхье котъоалаш хьайбагIа ер массехк шу да.

Цунца цхьана Мершоевас хьехаре дIакъалаьц коллектива общественни вахаре а. Из я хаька тIахьожами группа а, шийи лойале йолча дружина а член.

СУРТА ТIА: отделочникий бригадир М. Мершоева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДИКАЧА НАХАХ

Цун кхы тайпа оамал яц

Дукха нах бар йоккха йоацача зале гулбеннараш. Царех дукхагIбереш водителаш болга кхетадир аз къамаьл даьчарга ладийгIача. Дийцар дар доагаре - смазочни материалашта, бензина кхоам бере гIулакх мишта лат, къахьегамаи производственни дисциплинаца дувзаденна гIулакх мишта да а нийсъу. Цудухьа из гIулакх чакха тоаде оарцагIвалийте хийнавар бригадир Даурбеков.

— Собрани-м балха ди йиста даьлча а е йиш яр, — аьлар Карабулакски рудай йоацача материалий завода гаража заведующе Аушев Ахьмада.

Водителий бригадирагара Даурбеков Салан-Гирегара а къахьача водителашкара а соне хайра собрание дийца дош вIаьла тIехьадехкха йиш йоацаш хиннилга. ХIана аьлча, ерригача завода производственни план кхочашъярца дувзаденна дар из. ТIаккха цу дакъе карттера моттиг завода карьерера бийдал къетIаувзача водителашна дIалоацийга дика кхетадеш вар массаьа. ХIаьта цхьаболча водителаша биза пейда эцац балха хенах, смена миччa а тайпара чакхьалча сагота боацараш.

Дукха ха я Даурбеков Салан-Гири водитель вола. Юхьанца 1957 шера Советски Эскаре гIулакх даь аьлча дехкар цо машина ко ба. Атта дацар болх ба, болх бецаш а сейрийнерча школе деша. Цхьабакъда, хаьонех бIукхьовлаш вовце зIамига сег кIаьдвалар фуд цо хоаш чакхвулар вахаре кийсвелча хаьонах.

Салан-Гирина уллув болх беш бар къахьегама ветеранаш, дика новкъостий, цар ца хаьр дIахьахар, аттув баьлча гIадболхар. МассагIа бийсе дIайийнар цо шийи говзал ладьаьра кхочкаш тIа вагIаш, машина чоалхане узлаш, оатхалаш доагIа бовза гIертaш.

— ЦIаьнха а вицлургвац сона эттара ваьна сай хиина хьехархо, тIаьмах къахьегамий ветеран, хIанз пенсе вола Муразбеков Султан, — дуьц Салан-Гире, — хIанз а тIахьа белаьца нийсъу цхьаьнца хIама хетта, из магаш-маьре вай хьекха васте вода со Султан волча, — йоах цо.

ХIанз цунца шоай балхах дика лоархIабеш шоана бахьан хьехамича цIийи ца волийташ хьабоагIарех ба водителаш Тагиев Йовсьан, Боргар Арнольд, Бекиев Муса, иштта кхыбараш. Дукхьаза цу заводе болх беча цкьейтта шера хийтта водитель кхаьаьа Салан-Гире. Кхаьаьнац саго дехкарийна воьи, саго дезар дьыи-м. Иштта я цун оамал, саго эшшача цо шийгара гIо дехалелья оарцагIа воаваш. ХIаьта, цхьаккха а да укхаза белгалдаккха дезаш, коммунист хиларах тарра, карттере шийи дехкар лоарх цо производствена ерригa а ше кхо ца еш дIавалар, из хьадех уллув шийца болх беча нахагара.

Водителий бригадир вола Салан-Гире дукха болх бу шийи колоннера ерригa машинаш хIара дийнахьа бахка арахийтара. Из чIоагIа лоархIаме хIама да, цар баллага дилача. Нагахьа санна карьерава завода эша бийдал хинальем кхоачам-болламе ца хуле завод саца тарлу. ТIаккха предприятена зулар доккха хул ма дий. Цудухьа ерригача завода болх дуккагIча даькъе водителех тийша ба.

Салан-Гире дуьц: «ЧIоагIа эсала я тха ремонтни база, цхьаькха а машина тоеш воле слесарь вац, хIаьта, шие воалгIареш 12 сег ва. Цхьаьнкха хIама а да балха тIа чIоагIа новкъарле еш. Машинаш чуоттае гарах а яц тха заводе. Дукхьаза арахь юкъе лоаттаю уж. Аьхки-м хаиадекар, бакъда, шелал эттача чIоагIа хало еш водителашта Iуйрийна машинаш латтача хана».

Боккха общественни болх дIабу Даурбеков Салан-Гире коллектива юкъарча вахаре а. Из ва партийни бюро член, профсоюзни комитета член, цул совгIа завода коллективо тIадилларах из ва Сунженски районни халкъа суде халкъа заседатель. Укхаза а шийи балга - кертерча дехкарех санна тIехдика лоархIаш кхаа тIадилламаш юкъерча дехкарех а. Цун кхыча тайпара оамал яц.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

ВАХАРЕ ДЕНАЛЕ НИКЪ ЛУВЦАРЕХ

Кагирхой тхьамада

МоллагIа къахьегама тIера волаш хьалкхийна саг атта бацаьца дIатеръу, тIа-тIа шийи говзал лакх а еш. Бакъда, каралацача гIулакха из ше болкьонца мутIахье ва е вац, цунцара цун безам мел чIоагIа бе кара цхьа хIама да хIаьаш. Цхьа шийи тайпара чIоагIа хоалзане, Iалаьмате кхокхьала доле дехкар кхочашде дезаш моттиг эттача ше ма ворра гуш хул саг. Нагахьа санна, болх-м моллагIа бе а цаI ца бича баргбац, аьнна из бебаьца ца хеташ цига нийсвеннавале цигара дIавала, воде тохалурга, хIаьта, ше миччахьа воде хьалхха хе а хоеш, безамо цига воалаваьвале, шийи дегIи низи къайла, халонаш эшаергъя. ТIаккха хийцаш из тешама безаме вола хе мара дезац, хIаьта шийи къахьегама гIулакх цо хувцарг а дац, вахаро ше из дIадехаш деца.

Дукха ха йоацаш мишта малан дола къамаьл хилар се къонача комсомольски болх лочунца Гаинов Мухьмадаца. Тха вIашагIкхетар дукхьашта нийсденнадале а цун тайпан цIи нопайоазон тIа кIезига хоза вацар со. Цхьа-дале, цун статьяш йийшар, шеннагI-даде, комсомола пленумашка е кхыча мероприятешка цо къамаьлаш дахь, хеза бездеш хулар.

Бакъьалдар аьлча, цхьаза цу тайпара каст-каста хьоавзаю тайпан цIи хьазеча а бIаргайеча, ер-м къамаьл де, аьнна дукха дезар де дезачарех, цхьа ше шайрдаь дийцар. Укхаш моттиг хиина кIоаиг-дукха ваза тоа а дош, деха дуцевчарех айн-хьогI, аьнна а хетаприя. Сона хIанз дика хет цун хьакъехьа се кхы шек хила ца везаш из ма ворра вайзе, довкха доацача цу безамача хIамсега вахаре гIулакхашта се дух тIа ваьнна.

Цхьа моллагIча шийи [illegible] биограф [illegible] из. Юртара Грозне а вена ГПТУ — 26 дийна чакхьаькхой, Цига слесаре - монтажника говзал Iомаьш хиина из 1973 шера «Грознефтехимремстрой» тресте СРСУ-3 (№ 3 йола специализированни ремонтно-гIишлон управлени), болх бе воаленнав. Цигара хаза цун шера Советски Эскаре мугIарашка ДоьхIина ваьлзенна шийи дехкар кхочашдеш хиннав. ЦIаваьча дIахо а хьалхе ше хиинача коллективе балха цхьа а чIоагIагIа чуваьннав. ХIаьта хIара дийнахье шир санна шийи бола кIоаргагIа бовзеш, бIубениагIа из хьабеш вола комсомолац юкъара гIертаьш вацар коллектива общественни вахаре а. Из дерригa дуьцаш, хьалхарча дийнахьа дена дика дар хилар дона шийца цхьана къаьлега бен-кагIа бола белалой-коммунисташ болга кхетадир цо, къаьстта ше парте мугIарашка дIаотта безам болаш волга цо царга дIальоакадича, къона дегадахар хьо вовзийи варгвоаш хIама да, аьнна шийна, цхьаккха а юха ца ваьлуш, рекомендацеш елла.

ХIаьта треста комсомола комитет цунна хьалхе бIарг тIаэтта а цунна тIабилле мукъ хийцаб а хьинацар. Укхех царта членашта кандидат хулаш а СРСУ-3 комсомольски организаце секретаралла харж из.

Атта дац къонача сага низкъала бола слесаре - монтажника болх барца цхьанне общественни ханса комсомольски секретара декхарош а кхоачашде. Бакъда, новкъостий шийх беиа тешам саго лоархIаш, гIулакха ше мутIахьа волаш хилча цун низ а денал а совдул; хIаьта бала опыт-м гIулакх хьо тергам тIебехийтам чувйинеи хьаддеш хуле ше хьаIоа. Цига кагирхой вокхаш волаш цо дьакхьача шин шера комсомольски балха ларден ийзе ца Iеш, цар оамалеш, дукхадечар вахаре лувца мишть, цхьан дешаца валача, беррига управленера шийи нийсархой санна, треста комсомола активисташ а бейзиб. ХIаьта юкъерча гIулакха тешаме берашца оагIув безкаш, хьарадбаьннараша доагIар гучье дIаоалаш хьадехаш вар. Треста парткомо, зIамигача сага уж башхалонаш терпаме а нийца, ВЛКСМ комитета секретаралле из хержа аьнна могадар комсомольцашта. Вокхар раьза хиина хьалхьелцар из предложени. Цу хана дена пхиъ аьнна шу даьннад. Цу юкъа дика дегIаьнна секретарь ше а. Из ва «Грознефтеоргсинтез» объединене а парткома, ВЛКСМ Заводской райкома а Грозненски горкома а член. 1977—1978 шерашка из белгалваьннав «Социалистически яхье толамхо» аьнна. Знакаш елар. Комсомольски балх лоестам болаш вIаштIехьбаьнарех цун ценай комсомола Заводской райкома а Нохч-ГIалгIай обкома а Сийлен грамотех.

ДегIаеарга диъаьай цхьацца цхьа дика хIама е кеерагIдаьнинад Мухьмада. Болх беша а укх шера химико-технологически техникум чакхьаьнакай цо, химически мехкдаьтта чакхдоахача предприятей техника-механика дипломашьа ецав.

ЗIамсаг ше дегIаденнилга вейна гуш да, тIаккха хьонархо-нах вай из тхьамада волие комсомольций гIулакхаш мишта лел. Цар организаце ерригача города йоккхагIчарех цаI я — 230 гаргга комсомолец чувоагIа цунна. Уж кIезига беца а царех зIаравайр кхь тIера бейза ца Iеш, цох йоаккха дика а ледаре а оамалеш йовзаш санна хетал цунца къамаьл деш. Цхьацца шоаш чакхдоахача гIулакхашца дувзаш дукхьаибарий, хьам ца баш, цIерашйоах.

Треста 150 ВЛКСМ член массаза поручене йолаш ба, вешар цкъяра тIаделла декхареш кхоачашду. Царех беррига юкъаеззабер комсомола В. И. Ленина цIи тиелла 60 шу дизара юбилея сийна эхьаннзнача яьд, хIаьта хIана «Котелеи 40 шу дизара — 40 чIехдина къахьегама [illegible] болама юкъабевлаб уж.

Яьд кан-ханнаньа итогеш елга, котбаьннараш санна, тIехьабусареш а хьа зирена тIа царьлонкеш хулга укхаза массаьре гIулакх а аьнна дIаоттад. Баьнна цIерашца йийза апрель бетта урок чекхьаьнккхар, шийи бетте хIара комсомольцаца собрани-собеседовани а еш, ленински поверка хилар. Из болх вIаштIехьбаьнкхар цхьаннкха ВЛКСМ член цу гIулакха юкъара вусаргвоацеш. Цига тIаволцаш висар аттестационни комиссех чакхвале декхарийле вар. Цу деррига йиш хийтар кагирхой балха тIера, общественни вахаре тьхнар айде, цар сокхетом лоязде.

Гаинов Мухьмада дошхал доа дуьц шоай дикагIболча дувзизана активистех. Царех мешекнна цIи йоаккхаргья вай. Сулимов Саша — СРСУ-4 слесарь, Арсамирзаев Iийса — СРСУ-5 плотник, Гончаров Олег — СРСУ-1 электрик. Цар хIанзале кхочашдаьд дий шера аьнна шоаш тIеийца социалистически дехкараш, комсомольций хьалхенца чакхйоакха мероприятеш атта дIаехийтац хьинара даьгъа ца воацаш.

Бакъда, комсомольски болха боагIа лостам боларе даьъа секретара эттара дукхагIа коттIортнига еш бераш инженер Леванова Татьяна, дефектоскопист Чинук Андрей санир бераш ба. Цар моллагIа гIулакх дерга аьнна дIатIаэца кхы сег оарцагIвалийта ца безаш керта лаза цо безаш кхочашдеш хул.

Укх тIехьарча хана, шоай эттара сагатегIа а лархIаш, чакхдоахача гIуламах дувцаш ца белгалдоаккх, нох. К. У. Черникос къамаьл а дIи, чакхъянначе комсомола Ерригармейски совещанеца дувзаденна декхараш шоаш собранешка дийцалга, пенчальнхой дай шоаш хиларех, комсомол кхувш боагIарешта юкъеме беларе башха лоархIам бола школа хиларех, тарц зIамаш, шоашта хIама гучаьне доацаш санна, уж тIехбуале йиш йолаш ца хиларех цIъабераш дIакхетабара дика хIама хилар цох. ХIаьта кхета тугаш боацачер шоашта йола молла нах. Билеташ леладерал соагIа кхы комсомольцаш ба аьнна цхьаккхаза хIаманца белгалбувлаш боаца новкъостий шоашта юкъе ца хилча бакъахьа хетаж ва секретарь. Шоай организацешцара бувзам кадийтарахи взносаш хан-ханнахье дIа ца телараки шиъ харц хIама дарах цхьаькхан комсомолера дIабаьхкаб. Бакъда, царна ногаматта шу чекхдела вахе комсомола мугIарашка керда хьовттергаз тIаьнх тоаьшергIвола кагирхо.

Бухсоцаш цхьа кеттар ду аз Мухьмадега: «Iойла мерт бетта «Комсомольское племя» газета тIа яздар дегадоагIий хьона, фу але йиш я хьа цига хьоаздеча доаай хьажахьагI».

— Цу хана пхиъ мара ца хиинача кIенаворхI а тха комсомольски «кагирхой» коллективе, кхы а шиъ хьалкийчуйна да. Цхьан дешаца аьлча, дукхагIбола кагирхой къахьегаме прогрессивни формане юкъе а тхо боит беш ба. ХIара комсомолец кхомбара лицевой четаш йолаш, йиш йоача бригадин хозрасчет юкъабоалаш хурга Iалашде гIерт.

Аз цунна цо хадь хиинар лаьрхIа дагадоагIаш вай-та хар дукха хьалхадаьнкхе деце а деиа жоп баьдае дар. Из да саг ше аьнна, баьнъонца кхочашдеш хилара дола тешал.

С. [illegible].

ВIАШИ ТАРА ЙОЛА КХЕЛАШ

Советски Союза Турпал коммунист П. Крутов керте латтача «Родина» яхача совхоза баьцадаараш кхедераштен сомий бешамаш леладераштен карагIдуьла доккхий гIуланаш дика довзаш да вай республике. Цу боахама тайп-тайпара дола баьцадаараши соми дика дIайийбу Грозне бахача наха мечтел, мехка дукхача промышленни районашкарча майдархоша а. Цудухьа кIезига дац республика хьалха латтача боахамех цхьанне адресагIа цул баьцадараштa а сома а раьза болча наха баркал олаш кхухьийта кехаташ. Цул соьгIа, массехк консерви заводо а иштта раьза а йолаш дIайийо консерваш е совхоза бешамий а огородий а продукци.

Цо хьинар айду совхоза коллективе, цудухьа хаддиза шерье гIерт из ше кхедеча баьцадаарийн сомен ассортимент, лакхъю цар дикал. Иштта да укх шера а. Дукха хIама ца вашаш 15 эзар тонн баьцадаараши соми пачхахьалкхенга бохка декхар тIайийцад боахамо.

Сево гIо ду коллектива тIайийца декхараш кхоачашде? Лоаца да цу хаттара П. Крутова лу жоп: «КIаьд ца луш кадрай йоакхо яра, царца дилла а беча балхо». Из да совхозе болх дика бовзаш болча говзанчаца яхачунга чIогIа тернам тIабахийтe ла а дувгI, цар опыти кагирхой энергии инициатива, хьинар цхьан, тар а ю ахалга. Опытти цунна тIамхеташ бола тIа-тIа совбуьлаш латта кагирхой ниан — царех латт совхоз дIахо дегIаухилгеи мехка Кхачан программа кхоачашъеча цо лоаца лакъа алсамдоахилгеи Iалашдеш бола ния духбувла лакъаргбоаца хьаст. Шерра баьржаб боахаме хьехамчий болам, бокхагIбераш опыт къонача специалистаца раьзе а болаш дIаяц. Тахан вай дукъаргда кхелаш цхьатарра йолча къоначаи шин бригадерахи цар кулгал деча бригадехи.

Иванникова Ольгий 25 шу да. Комсомолка я. 1978 шера Ниестельнихай Серноводскерча юртбоахама техникума агрономически факультет. Кхо шу хьалха еай из совхозе балха. Ше раьза а хиина, из хьожайэр бешамаш лелаеча бригада бригадире гIовчалла.

— Къона специалист подразделенена керте оттаве схьлац тхо, — йоах П. Крутова. — Кхыметтел цун геттара дика аттестаци яле а. Шерь, кин шера болх байт цунга шоллагIча роле волдаш. Опыт Iоалайт. Iомадуш, Iомадуш Iомалу из йокхача коллективана кулгал де. Дешара заведене енна теоретически знанаш практика шаарьерсья. ХIаьта сего шийна фу дулургда а дIагойтаргда. Къона специалист дика организатор а знанеш йолаш а хиларах боккъонца тайшача, цунна нахаца болх бе ховлга бIаргадайча, шеко а йоацаш керте оттаву бригадайа.

Иштта, 1983 шера июль бетта оттайяр совхоза кулгалхоша Ольга дилла болх беш вола 25 саг чувоагIача йоккхача баьцадаараш леладеча бригадана кулгалде.

Бригадага дIаелар гIуланкхе 106 гектар. Цу майдан тIа дика ха а йолаш кхею цар кобуц, нарсаш, помидораш, мерза сибаз, бакламанаш, кхыйола культураш.

— Са дика аьттув баьнеб, — са бригаде болх беш ба Iалеьлате дика баьцадаараш леладераш, — йоах Иванникова Ольгас. — Уж ба хьехамчаш Шамсадова Зухра (са аьтта согIуа). Шабазова Рукьмiат, Бабаев Мухьмад, Дикаева Небис, кхы а къона болхлой. Мах баь наргоалаш доикха тIо ду тхона опытни механизатораша Ибрагимов Хьусена, Белов Николая, хIаьта иштта Маслкин Анатоле «ДДН-100 М» яхача шоай агрегаташца цар ханнехьа хий деле тха плантацешка.

Баьцадаараш леладераш та хьалхашка оттадаьд атта доаца декхар — сехоа гIулакх деча майдан тIара юкъера лаьрхIача хIара гектара тIера 206 центнер йолаш баьцадаараш чуда а 2200 тоннад кIезигагIа доацаш уж пачхахьалкхенга дохка а — совхоза шера плана дизьлагIа дикьа.

ХIана геттара раьза а болаш дIайийду Грозне бахача наха Иванникова Ольгий бригада кхедаь баьцадаараш — нарсаш, помидораш, мерза сибаз, бакламанаш. ДIадахача массехк дийнахьа 3000 центнер дика, херка, товарни кеп дика йола баьцадаараш деннад бригада торгови сете. Республике массанел хьалха яьнкхай бригаде баьцадаараш леладераша хьалха хьайоала дербентски кабуц къахьегамхой нeтолаш тIа. Из а кIеззига а йоацаш — 700 центнер.

«Нха — магазин» яхача конвеерех дIаухийта баьцадаараш тIа-тIа дукхагIа хул.

Майдархоша чIоагIа хоаташ ецай хIаьта комсомольца Ибашев Хьамзата бригада лоаттаю чам бола сомий бешара продукци? Дилла а дукха ках хул Х. Ибашева бригада кхебаь кхораш, Iажаш, хьачаш, кхыбола сом духхьал улицаш тIа бохкача тикашкен ларекаштен юхе. Шийн хозача бесаца яйдархой бIарг хьест сомо. Цу тIа а лакха я цун дикал а.

— Шоай хьехамаца бала тIа гIо ду соца тхоай специалисташа, (къаьстта керттерча агронома Мушилов Юре), иштта юртбоахама институто снаьча знанеша, — йоах къонача бригадира. Горски юртбоахама института агрономически факультета 6-ча курса студент ва из.

42 саг ва бригаде. Опыт йолча бешамаш леладераша Долганова Александрас, Иванникова Клавдес, Батаева Тамарас, кхыбераша раьза а болаш болх бе Iомабу кагирхой — Вадиева Хаабика, Дагаева Хьава, кхыбараш. Цар шоай хьехамца чIоагIъю бригаде къахьегама а производственни а дисциплина, овсарзе лакха йолаш а дика а кхоачашду дерригa агротехническа гIулакхаш.

Бригада хаьнекьа дIаболабу, дами лоаттабу овсарца, лазараша, сом латача гаьнашта зе деча са доллача хIамашца къовсам. Духхьал укх шера 82 гектар йолча беша яххзэм кьй тайп-тайпарча химикаташца опрыскивани. Хамма дола хий укх харцими а дохаш дилайд хий. Цу гIулакхa новкъостал ду бешаман леладерашта механизатораша Суганов Ахьмада, Ерков Паьла, кхычар. Цар дисковани а культиваци а ю мугIарашта юкъе, хий даьлара харцаш, лаьтта минеральни удобренеш тувс (хIара гектара 300 килограмм йолаш).

Шоаш беша гIулакх дечадe, интенсивно ду цар сом чуэцара балхаш. Торгови сета дIакхьийтей 700 центнер гIаигIаш, хьачаш, кхораш, Iажаш.

— ХIаьта укх шера тха пачхахьалкхенга бохка беза сом 5200 центнер ба, — йоах къонача бригадира. — Ди тIехьа дукхагIа хул оала хьабоанкха сом.

Иштта совхозе соми баьцадаараши кхедеча, бокхагIбарий традицеш хьал а лаьца, болх беш ба кагирхой. Даим гIо ду царна бокхагIа болча новкъосташа, боахама специалисташа, директора П. Крутова — Сийлаьболчу Даймехка тIема доакъашхочо, партен къахьегамен ветерана. Цар массане цхьан, совдоах вай сийлахь-йоккхача Даьхан рузьа, чIоагIбу цун ниа.

И. МИХАЙЛОВ.

ТРАНСПОРТНИКАША НОВКЪОСТАЛ ДУ

«Грознефть» яхача объединене Старогрозненски УТТ шофераша, трактористаша кIара шер-шера юрта боахама новкъостал ду хьувкъам чуэцача. ХIанз цIаенай Ростовски области Азовски районе ка бола ялат чуэцача болх беш хинна итт грузовик. Дукха ялат дIадихьад цар комбайнашта кIалхара_ кьаттен заготзерно пункташкен.

ХIара дийнахьа 40—45 тонн ялат дIадихьад, еханагIа даьа доагIар 32 тонн долаш Керимов Надина, вераша Тонаевс Iар Увайсен Хьусенен, Янудов Мусас, Мусаев Адаша. Царех кхьнена: Керимова, Янудова, Х. Токаева КПСС Азовски райкомо сийлен грамоташ еннай.

Цу УТТ 8 грузовик болх болх беш я хIанз «Горплодоовощторга» тикашка баьцадаараш хьаихухьаш. Царел совгIа низ бола бульдозераш тракторaш а йоахк «Грозненский молочный № 1», «60 лет Октября» яхача совхозашка гIожен мошаш доакъар кийчдеш.

Шоай заданеш толаме кхоачашъеш болх бу шофераша Мадаев Руслана, Хамзатов Рамзана, Дадаев Мусас, кхыбараша.

Т. АЛИКСЕЕВ.

Укх тIехьарча массехк шера Горячеводски бурув тохара балхий управлене бригадашта юкъе керчача социалистически хьье дики хьалха латташ хьайоагIарех я коммунист Дугаев Али Магомедович керте латтача № 7 йолча буровой коллектив. Цхьа дакъа санна берт - цхьоагIо йолаш, хьинар кхо ца деш къахьегача буровиттаршa дентара девга дикагIа хулийт шоаш доахаш дола къахьегама толамаш. Цар болх хетта дика вIаштIехьбаккха хов къонача кулгалхочо.

СУРТА ТIА: буровой начальник А. Дугаев.

З. БАТЧАЕВА сурт.

«Агитатора блокнота»

аргIанара номер

Кепа а теха араьннай КПСС Нохч - ГIалгIай обкома пропагандан агитацен отдела «Агитатора блокнота» аргIанара номер. Цу тIа я «Агитаце практика» яха района кхаш лeладераша лахха хьувкъам кхебар духьа лоаттабаьча къовсамах дуьца парте Грозненски райкома пропагандан агитацен отдела заведующе Х. Исаева язъяь статья.

Пенсионера А. Федорова «Агитатор — болхло» яхача шийн корреспонденце тIа безаме дуьц «Наурский» яхача комсаш лелаеча совхоза цехови партийни организаце секретарах Гриниченко Нимелий Владимировичах. Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIа даьга лоацаш диначa Г. В. Пожазновах язъяь я журналиста С. Воронин материал.

Партийни дешара системе хургдолча нердача дешара шера еча кийчонах дуьц «Iилман кадраш идейно чIоагIъе» яхача шийн статья тIа Грозненски мехкдьтта института преподавателa, парткома члена М. Ибрагимова.

Селхан вай мехка деддир советски кино Да. Цу доархIамеча датане хетаь я «Къовсамa, сагатоний, дагалаттарий экран» аьнна кинопроката республикански конторa директора З. Ахматханова статья.

Блокнота тIа йолаш я иштта кхыйола а материалаш.

ЭЛЕКТРОМОБИЛАШ: ПРОБЛЕМАШИ ПЕРСПЕКТИВАШИ

Доагор кходарен гонахьен лораярен дешаш сов ира оттаро цIаькха а тIалостабаьб теркам электромобилашта. Конструктораша низ тIаухийт керттерча дакъе батарей энергоемкость совъалкхара, лелача дакъсен кузовaн досал дайдара, тIеххьара а, цар кхоачамбоацараш ма хулла кIезигагIа гуш хургдолчен цар кхыча машинел тIехдараш эггара дикагIа холургдолчен тайпара эксплуатаци елга вIаштIехьдаккхара.

1970 шера денз карайнцад электротехнически промышленноста массехк институтои заводои электромобилий гIулакх. Ульяновски автозаводо арахиц УАЗ-451 МИ яха (0,5 тонн хьсиэ йола) электромобилаш, рижски — РАФ-2210 оала 8 сага моттиг йола электробус, еревански заводо — ЕРАЗ-3734 яха (0,9 т) электромобиль. Цул совгIа, электромобилий тоьал йоккхий партеш арахийцаб Российски Федераце автомобильни транспорта Министерства (0,5 тонна НИИАТ А.925.01). Рижски электромашинаш еча заводацен (РЭЗ), Волжски автозаводацен (ВАЗ) цхьана Калининградски электротранспорта институто.

Москве электромобилаша школашкарчен вокзалашкарчен буфеташта эшар тIаьхухь, маршрутни таксеша деш дола балхаш ду. Город Тольятте ВАЗ яхача электромобилаша почтови торгови хIамаш дIа-юха кхухь. РАФ, ЕРАЗ еча электромобилех пайда ийбар Олимпиада-80 йолаш, калининградски электромобилех — дунеи халкъашта юкъерча выставкашка. НИИАТ А.925.01 — Подольск яхача подмосковни города торгови сете.

Дувцаргда аз вай электромобилий цхьайолча башхалонех. УАЗ-451 МИ яхача машиний доккха дакъа переменни тока мотор тIалаттаяш дIаунача батареяш городской электроснабжене кхо фаза йолча розеткаех подзарядка е йиш хулийташи йола бортовой зарядни установка йолаш я. Цо торо хулийт, батарей дозал лакх ца деш, дийнахьен буса беш бола никъ совбаккхаь. НИИАТ электромобиль разряженни батарейна метта мердаяр уьттае лаьрхIа я. Кузов дюралюминиеви я. Массава уьттаеча рамана метта пайда ийбу йатуьача белаха профилеех льча фермах, Эхаледентора функцеш кхоачашъеи маневрировании ен цунна аттагIа а кхераме доацаш а хилийтара цхьа моттиг йола лехкачун кабина аьттехьа оттабьй. Калининградски института конструкце кузов, электромобилех динача наькъашка а IIайхача хана а мера пайда ийберг цахилар теркал а даь, кхы а ааргIа хургIолаш аь я. ВАЗ электромобилаш — ВАЗ-2102 яхача серийни легковой автомобила - универсала кIийлен тIа аь ааргIа фургон 0,5 тонни фургони. ВАЗ моделаш тIа оттаьь никель-цинкови аккумулятораш свинцово-кислотничарел башха - совгIа эшашагIа доацаш шозза дукхагIа электроемки я. Цо Iалаьтаю аьгIа фургон 100—120 километр лелара вапасаcен сахьата 100 километр боарамеча сухалцен. Цхьабакъда никель - цинкови аккумулятораш мехьза еза а болх беш йоакхха ха кIезига йолаш а хилар бахьан долаш, электромобилаш хьаеча шерра пайда эцац царех.

Мишта хила еза кхоачара электромобиль? Ерригача автомобилий метта уж дIаоттаргья ала йиш йолаш дац, гарггарча хана хIаьта а вета а: цу гIулакхна эшача тока кхоачам боллаш йола источник йоацаш я, цу тIа а из динза даргдоацаш хIама а дац, хIана аьлча, тIа-тIа дикагIа хулуш да автомобилашта специализаце е езаш хилар. Городашка лелаш йоаца машинаш электротяга тIа яха хила а да е динза даргдоацаш хIама а дац, кIаьта дукхача городашкарчарка, де йиш йолаш хиларал соьгIа, Iалеьмате бакъахьа хIама а да из.

Долче, хьалхара вывод: электромобиль города машин.

ШолагIа: электромобилашта эксплуатаци яра ориентаци е еза батареяш а йоахкаш йола контейнераш хувцара, машица тIара хьа а ца йоалаш царна подзарядка елга вIаштIехьдаккха а ца гIерташ. ГIулакх мишттад аьлча, аккумулятораштa зарядка яр токсични процесс я, хIаьта из, къаьстта электромобильни парки дегIаярца дуьзаденна, изолированни езаш да. ТIаккха, машиний конструкци а царна йолча направочни станцей устройство а контейнераш механизированни способагIа сихха хувца, уж станцашка дIакхачийтен зарядка централашка кхакхоччеш лаьрхIа хила еза.

Юрий ДОЛМАТОВСКИЙ,
технически Iилмай кандидат.

(АПН).

ХЬЕХАМЧА

МоллагIча къахьегама коллектива низ, цун кадраш дика а хуьца ца луш цхьан моттиге болх беш а хиларах латт. Уж ба шоай балхах тIехдика кхеташ йоккха опыт йолаш кадраш болхлой. Цудухьа цар вIаштIехьдоаве производства эффективность лакхъяра, производственни планаш топеме кхоачашъяра къилхашка латте декхараш дизза кхоачешде.

Иштачарех я вай республикерча мехкдьттахоште юкъе эвржача социалистически хьега даим хьалхе а латтеш, республикански Сийлен улга тIара Iо ца йоалаш укх шера хьайоагIаш йолча «Старогрознефть» НГДУ мехкдьттахой коллектив.

— Тхе производственни хьехамаш беттагара беттага дикагIа хул бахлоша шоай хьинари низи кхо це беш къа а дьягаш, чурча тороних бизза пайда ийбарах, цар къахьегами социалистически хьи кхетамца вIаштIехьъякхарах, оаха хаддаизе болхлой йоакхо ярх, — йоах «Старогрознефть» НГДУ профкома председателе Т. П. Коновалова. Хан-ханнехьа кхе итогаш ю дехха къахьегама толамаш дIадоайт, берригача болхлошта. ТIехьалсача сменашта, бригадашта, къаьст-къаьстача болхлошта новкъостал ду хьалхалаттарашца нийсбала. НГДУ берригаш а хIана бац кхьна бола мехкдьттахой юкъеззаб бригадин формах къахьегам вIаштIехьбаккхама коллективашта. Царех хIаргийна апапи а ахчан преми а ду къахьегаме цо лоацача дакъа коэффициентага хьежжа. Цудухьа управлени цаьа бутт дIайаккхтаьбац це тIаинца декхараш дика тIехкхочеш ца дий. Дерригача технико-экономически хьехамий ворхI бетте задани а хене хьалха кхоачийр цар.

Укхаза дика вIаштIехьдаьккхад кердa балхе этеча болхлошта хьехамчай дегга а. ХIара къонача болхлочо тIачIоагIъу шоай баьхах тIехдика кхеташ вола къахьегаме ветеран. Кагирхой хьехамчаша дукха балхаш ду къона болхлой боккъонца йола шоай сие а хинне дIаоттийтара.

Къонеча болхлошта хьехамчал дара тIехьа беча балхе кулгалдеш а Совет. Цуннй чуболгIа НГДУ эггара дикагIа лоерхIеш бола производственникаш. Царех ба В. М. Серегин, слесараш, операторaш М. Н. Самарцев, С. С. Бекилов, кхыбараш. Уж коллективе чIоагIа лоерхIеш сий даш бе. Совете чувоагIаче производства ветеранаша дукха организаторски кхетамеи болх бу къонача болхлошта юкъе. Духхьал балле говзaе йоазийтарал соьгIа, цар кагирхошта езайолийт шоай парелаьца профессии, болхлой класса бокхагIбар сийде Iомабу.

Мехкдьттан гази йоахача управленера ерригача бригадаша, участкаша, цехаше шоай къахьегам бригадин формах вIаштIехьбаккхарца дуззадешо укхаза шерра даьржад къонача болхлошта коллективно хьехамчал делга. Хьехамчий къахьегама боагIаш бола мах бара 1982 шера денз укхаза социалистически яь вIаштIехьъяьккхай «НГДУ кагирхой дикагIвола хьехамча», «Болхлой смена кийчъяра дикагIа дикагIйола коллектив» яха сийлен цIераш ялара. Цу шерa «ДикагIвола хьехамча» яха цIи елар мастера В. Е. Чапкалова, хIаьта сoлнка из сийлен цIи елар мехкдьтта доаккхаргIйча цеха вокхагIвола технолога А. И. Шевца. Укх шерa цу даькъа къовсам дIахоьйш ба. ТIа-тIа дукхагIа хулеш латт комсомольско-кагирхой коллективаш.

— Тха НГДУ боли беш ва 25 шу а кхы дукхагIа а стаж бола 500 совгIа болхло, — аьлар Г. П. Коновалова. — Из ба тха керттера низ. Царех дукхебараш хIана производства кулгалхойи кагирхой хьехамчаш ба.

Иштачарех цаI ва укхаза балха моттиг ца хуьцаш 26 шера къахьегаш вола сквожинашта кьаттен кIала ремонт яра мастер Д. С. Сольшкин. Болхлошта юкъе Iалеьмате чIоагIа сий даш ва из. Ше укхаза къахьегаш волча шерашта итташ бола болхлой кийчбаьб цо. Царех дукхебараш хIана къахьегама коллективашта керте а латташ, болх беш ба. Царна юкъе ва «Старогрознефть» НГДУ начальника заместитель В. Д. Дрич, мастераш П. Л. Елкин, И. С. Кудря, А. П. Басчастный, А. Д. Ильин, кхы дукхебараш.

ХIана «Старогрознефть» НГДУ къахьегаш ва сийлахьболчу Даймехка тIем тIа даьнa лаьца вола 160 мехкдьттахо. Цар къонеча болхлошта дукха новкъостал ду балха хьайлехеш кIаргагIа йовзийташ, керальца къахьегама яхь бевзийташ. Цул совгIа, дукха болх бу цар къонача болхлошта сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа советски наха нагахь турпала Iуналхаш довзийташ, шоай сийлахьа преестеннн а гражданска а кхетам луш. Фашистски гIаьракхой эша а беш Сийлахь-йоккхача Котаме яьлла 40 шу доаларе хетаьь аьстиш а бе, уж вIашагIбетталу кагирхошца дешархоша. Доалув доахцаш Даьхе дукхаеве, махкахаш йола Iомаю цар кхувналгIа тIеме.

ХIана царгара масал эцаш, шоай хьамарда техк кхо ца беш къахьегаш беча къонача болхлоша массане толамe кхоачашду шоаштa къахьегаш латташ дола декхараш.

Б. КОСТОЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ГДР. ИттазалгIа сонай промышленноста дукхача доакъошта эшаш йола редуктораш дукха арахецаш йолча Пеннигерча (Карл-Маркс-Штадт округ) завода «Йалха декъа тIех лакха йола предприяти» аха сийлен цIи. 25 шера уккхаза арахийца продукци 300 эзар пайде боарамо я. Комплектующе узлай хьелано пайда эйбаьй царех транспортни машиностроени юртбоахама машиностроенех, хIамаш хьалгайа техники, горно-рудни химически промышленноста оборудовани хьаьчи. Продукци доккхача даькъе экспорт дой социалистически мехкашка.

СУРТА ТIА: шийлан мальмастера кхо тоьргагIа доакъага кхоачаш боарамо шавд майса бустам бохкан хIамарча хийбарча аппаратура.

АДН—ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

МАШАРА НИЗАШ ЭШАЛУРГДОЛАШ ДАЦ

ТIехьарча хана Советски Союза «бомбаш еттара» хьакъехьа Рейгана даьча цу бIехача къамаьло хьахьокхаш ма хиллара, боккха кхерам ба дуненна тIаттар. Ховш ма дий рейгановски кхерам из духхьал дешаш хинна ца Iелга. Гарггарча пхе шера 1,8 триллион доллара боараме США герзашца кийчъяра йолча Iаламате йоккхача программаца чIоагIдаь да уж дешаш. 80-гIа шераш чакхдоаллаш ВIашагIкхийттача Штаташ лаьрхIад стратегически ядерни зарядий арсенал цкъаи ахаззен дукхагIа хилийта — 11.400 единицатара 16.800 единицага кхоачаш.

Хаттар отт: кхерамеча багIорахьа дегIайоагIа дуне тIара событеш юхалостай, дуне ядерни катастрофага додаш хилар соцде могардий? Могаргда, — жоп лу ерригача континенташ тIарча машара тIехьарча дукха миллионаш болча къовсамхоша. Цар шоаш доггаша хиларе когтIорголга ю Советски Союзеи ерригача социалистически содружествая оборонительни а экономически а низах, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болламах, Азе, Африка, Латински Америка антиимпериалистически низех, юххера а ,капиталистически мехкий нийса уйлаш еча группехи деятелехи.

ХIара ди тIехьагIа тIема духьаларчу болама низ болаш боагIа. Айлуш доагIа цун хьинар. Из къаьгга хьехаяр тIема духьаларча маршаша а. ЦхьоалагIча мае хиннача демонстрацеша а, хIаьта къаьстта чIоагIа гуш хилар из Европе США президента тIехьара волаш ьачул тIехьагIа дукха эзараш нах юкъе а болаш цуна духьала демонстрацеш хьачул тIехьагIа. Европейски парламенте хоржамаш долча хана лерттерча даькъе толам баьнхар шоай хоржамий кампане юкъмоттиге кхохам кIаьдбарен машарен дешаш оттадьча, американски ракеташта хьнаре духьала яьнача партеша. КIезигагIа аьттув болаш а мандаташ йоаль а хилар «першингаш» «томагавкаш» оттаяр могадеш е Рейганеи натовцийи цу авантюрана духьаларча къовсаме хаьдда дош ца оалаш хинна партеш.

ТIема духьаларча болама бокъонца йолаш йолча торонаша бакъду Голланде хинар а .Цу мехка правительства парламентех американски ракеташ оттаелга тIехьадаккха. Ьнна ль решени — парламентски дискуссеш еш хьахина хIама а доацаш. Дукхача наха хьинаре духьале а еш хиларах. тIема духьаларча къовсамах пайда болаш хилярах хьахинна хIама да.

Цу дерригена бакъду халкъашта чIоагIа дегIайтараш хьахьоккха социалистически пачхьалкхений аьхарча политика инициативаш машар белаш долча дерригача кIеча низий лоIамцен хьинарцея вIашагIтехача дунен тIарча событеш лелам дикагIча багIорахьа хувца могаргдоалга, хIаьта машара низаш эшалургдолаш доацалга а.

ЭКОНОМИЧЕСКИ ИМПЕРИАЛИЗМАНА ДУХЬАЛА

Колониальни система дIалаккхаро итташ керда пачхьалкхенаш хьаьрга кхоачадир гIулакх. Царех дукхахьараш, политически мукъальнаяле а хIанз а кха ца хетош лелаеча эксплуатацена кIал латт уж. Цу гIулакхна бахьан яр капиталистически мехкий, эггара хьалха США, экономически империализм я. Из хилар бокъонца гуш да. Из — дегIадоагIача мехкашта Малхбузено кечдеха нийсхо йоаца торгови экономически гIуланкхаш. Из бахьан долаш хIара шера цар доаду кхо бIаь миллиард гаргга доллар. Из доазол арахьарча монополеша уж доалла лоаттаар а да. Духьал ВIашагIкхийттача Штатий а доазол арахьара капиталловложенеш 221 миллиард доллар я, хIаьта хьабоалача пайда боарам доккха Iалеьмат да: 44,1 процент — Гаргарча Малхбоале, 22,5 процент — Азе, 14,7 процент — Африке, и кх. дI.

Цу дерригеца ду мехкашта промышленно дегIайьнача капиталистически державаштей юкъерча гIулакхашка къахьагIча тайпара йола вIашдухьаленаш хьаю. Малхбузено лелаю эгоистически, протекционистски политика бахьан долаш дегIайоагIача пачхьалкхенашка тIехьашка тетт экономически дегIаахар, промышленноста кIийле телхаю, промышленни байдален товарий махаш кIезиглу. Кьача мехкашта США-си НАТО-е мечдиха герзаш Iоадар а уж тIалаьцдеш хIама да. Экономика чIоагIъялланза йолча царна из дукха халагIа да шиина группана юкъ кIоаргъеш йолча йIаьккийча империалистически державашта долчул. Из бахьан долаш Iалеьмате доккхийча боармешка кхоачаш — 900 миллиард доллара гIортташ — лакхденнад кортамукъалийна пачхьалкхенашка доахка декхараш. Духхьал процентaш а дегIадоагIача мехкаша хIара шера тел 130 миллиард доллар.

Фу ле деза экономически империализмана дуxьала, нийсхоа а демократически а ларда тIа даьха мишта тоаде деза дунен халкъашта юкъера экономически гIулакхаш, мишта сопаде деза герзаш Iоадеlга, миштa тIерзаергья Iоаль средствах социально-экономически дегIаахара эшарашта, яха дешаш — уж проблемаш теркама юкъмоттиге хиннай август бетта юххьe хиннача промышленни дегIаахара йолча ВIашагIкхийттача къамий организаце IV генеральни конференце (ЮНИДО). Цига дакъа лоацаш хиннараша — 140 гаргга мехкарча викалаша — тIайицай духхача резолюцешн кортмукъальнни пачхьалкхенаш промышленно дегIайоалара йола рекомендацеш чулоаца тIехьарa доклади. ЮНИДО, белгаладьнхад, масала, доклада тIа, гIо деш хила еза машарен кхерамаленн хьал хьадара, хIаьта цо дегIадоагIача мехкашка социально-экономически прогресс хилийтара дика хьалаш Iаламдара гIо а дергда.

Уж ерригa решенеш нийсъяьй, дегIайоагIа пачхьалкхенаш дIало промышленно дегIаяхара перспективаш белгальеш дола уж лоархIаме документаш тIаэцара блокада оттае гIийртача США-еи цар союзникашеи гуччахьа лаьцача обструкционистски позицеца духьала яра къовсам а лоаттабе. Уж мехкашта чIоагIа хьалхьла Советски Союзои социалистически пачхьалкхенацеи, цуьна хьалха дискриминаци дIалаккхара дунен халкъашта юкъерча экономически гIулакхашкара новкъагIа эксплуатаци дIалакхара тIехьа политически Iотакъам царех суверени халкъий чура гIулакхашта юкъегIертарен средствах сацца экономически рычагех пайда эца гIертара духьала къовсам лоаттаберий естественни союзникаш социализм хилар дIа а шефлиш.

АГРЕССИВ АВАНТЮРАЙ НАЬКЪАГIА

Американски реакце оповеднике — техасски городе Далласе — хиннай республикански парте съезд. Из чакхъяьннай КIайча цIено хьалххагIа а кийчъяьча сценарегIа, хIаьта дагадоацаш цхьаккха хIама а хиннадац цига. ВIалла дуаца а ца дуваш Рейган чIоагIваьв цIаьхка президенталла тарджа кандидаталла, хIаьта Буш — вице-президента кандидаталла. Иштта могаьйй, тIатохеи тIерадаккхен вIаме доацаш, американски реакце «манифест» лариа йиш йола республиканцийн хоржамийта хьалхара программа а. Цу тIа цIаьхха а хьаьонг «чIоагIа Америка» хьаьр духьа герзаш Iоадела дIахолалыра а чIогIдара а тIаберабаь, арахьарча политика агрессивни авантюраштеи социально-экономически, кхьдола чура гIулакхаш дIахо йодача хана дукхагIа толхадарен тIаберабаь бола рейгановски администраце мукъ. Программана юкъедиххьад «Америка моллагIча мовсагIчул чIоагIагIа хулийтилга Iалашдара дола республиканций декхар».

Кхыметтел английски газето «Гардиана» а, Далласе хиннача съезда итогашта анализ еш укх тайпара тIайгIане вывод яьй: «Нийсхонга а йоацаш Малхбузен Европерча эрителиша дIадехаш дола герзаш Iоадера тIахьожам оттабера хьанъехьара переговораш формализе хIама лоархIаш тIема кийчон соилеrга яхача гIертара политика хержай конвенто».

Иштта республиканций съездо цIаьхха а хьаьекхад США президента «машар безара» риторика фальшива йолга. Из лаьрхIа я, цхьадале, дIахо герзаш Iоадеш латтилга къайладаьхара. ШоалагIа-дале, цун новкъостална Рейган гIерт демократически партера шийн соперникаш юхатоха а «тIема президент» аьнна шийна тIалатта цIи тIераяккха а. КхоалагIа-дале, цу тайпара рейгановски администраце лерхI тIема духьалара болам шийн наькъ тIара баккха а. ХIаьта, юххера а, диъалагIа-дале, «Москва барта йоагIаш яц», яхаш «советски кхерама», «дайла воаца коммунизм нравственни ца хилара» хьакъехьа, и. кх. дI. хабараш а дуцаш американски президент гIерт кердача тайпара пропагандистски «психологически тIом» боаржабе. Духьал цу тайпара яр съезде хиннача шовинистически гIулакхий, гIожача антисоветизма. КIайча цIено зурма а лелхаш халхадувла безам боаца кхыдола халкъаш гуччахьа гоама хилара атмосфера.

Республикански съезда дирижераша дукха къахьийтар КIайча цIено уйла ца еш лелаеча ядерни политика нерзагIбаьхача хархархошта психологически обработка яра а. Далласе довзаль политически спектаклаш цIерра трансляцеш еш хиннай берригача мехка гIолла США ерригача керттерча телеканалашца. Бакъда, хIаьта а «Ньюсдей» яхача газете дечча тешалах «общественни мнени хара даьча, хаттараша хьахьокха дукхагIйола американцаш айлуш боагIача тIема кхерамах, кхераш, ядерни герзаш Iоадара асиалаш еш хиларах сатем байна ба».

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

Сийлахь-йоккхача Котаяон 40 шу дизара хетадаь

ТIЕХХЬАРА КОНЦЕРТ

Август бетта Грознерча къахьегамхоштта хьалхашка шоай ниоллам гойташ хилар Нохч - ГIалгIайчен юртарча районийн самодеятельни артисташ. Из мероприяти цар хетаяьяр Сийлахь - йоккхача Котаяон 40 шу дизара сийлекха наькъадахара. ДIадахача шоатта дийнаьа цу концертий циклаех тIеххьара отчет луш хилар Ножай-Юртовский Гудермесский районаш.

Йоккха программа яр ножай - юртовцаша гойтар. Цар репертуаре дукхагIча дакъе иллеш дар.

25 шу совгIа ха я Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артиста Эльмурзаев Беке вIашагIъелла маIаца наькха хор а халгъа инструментий ансамбль а цига болх беш йола. Укх отчетни концерта а цу хоро дика дIааьллар тайп-тайпара чулоацам, идея, ше-ший темп-ритм йола патриотически, лирически иллаш: моттигерча самодеятельни композитора, районии культура ЦIен художественни кулгалхочо Идрисов Ризвана, Эльмурзаев Беке, Муталибов Зайнде, Сулаев Мухьмаде дешаех ядаь «Воинхача сага илли», «Лораде дай сий», «Лоаман наькъа тIаьхьен нохчий халкъа «Дин беннача кIанте йиши». Во дешанеар свояи хоро дIаьаллнé А. Горчхановен С. Товлбулатовен «Подступью вперед», «Дакъецара безам» яха хорой иллеш а.

ДукхагIча дакъе моттигерча авторий а халгъа а иллеш дар ножай-юртовцаша дIасалаш хиннараш. Цхьаьа оагIоракъа из дика хIама дале а, вокх оагIоракъа ххоачамбоацар лархIа а мегаргдолаш хIама да из: цуморчо хIамаша къе хетайт програма. Йоаза яццац интернациональни воналн тема. Из дицде мегаргдоаца хIама да.

Кхыйолча районий програме ца хиина сатирически а юмористически а сценкаш яр ножай-юртовций. Уж яр «Эшбий бригада», «Хьа ца лаьцар кху ваца» яха сиетчаш. Цар беглоахар вахаре нийслуш дола тайп-тайпара дола ххоачамбоацараш: балхах лечкъилга, къоала тIакхуваш хилар, кхыдар.

Вахарера уж тайпа ххоачамбоацараш массаза а дегадаа хиннад къахьегамхошта, цудухье зале багIачар а, чIоагIа деаденна, дукххазза тIоараш детташ безаме хеташ тIайийцар уж вахаре нийслуш йола беламе сценкаш. Дика дар цу самодеятельносте дакъа лоацаш лукха нах хилар а. Кхы цхьаькха а дика хIама дар цу района коллектива: сценически дика тоаль а цIена а форма тIа ца юахаш цхьа самодеятельни артист сцена тIа валанзар царех.

Шоай самодеятельноста дика Iалашо яьй района кулгалхоша. Царна из ейилта а цар из лоархIалга а хьетадем дар.

Дукхача номерашка ножай - юртовцашта хаза ца мегa вокальни режиш корайир гудермесцашта хIаьнна сцена тIа боаллаше. Из де хар а йоккха говзал я. Хоза дийкар хоро эшшаш йола темпо-ритм кораяь дIааьнна «Бирса Тейре», «Са хьоаме Нохчийче!» яха хоровой иллеш. Хьошачарна уж иллеш чIоагIагIа дезадаларе «бехке» бар уж хьалхаоалаш хиина солисташ Израпов Шамили Горчханова Замании. Хоза товш оазаш йолаш иллиалархой бар уж.

Сийлахь - йоккхача Котаяон 40 шу дизара хетадаь гойтача концертий програме нергтера тема дIалоац патриотически иллеша, стихаша, кхыча номераша. ХIанз, укх юкъа уж отчетни концерташ луш хиннача районий, массане хIама дац аьлла. репертуаре дар Советски Союза Турпалах Нурадилов Ханпашах дола илли. Из илли дIасалаш хиннача вокальни группаша цу иале чулоацам ше-шоай тайпара боашхаш хоза оалар. Хоза дийкар из илли, Асхабов Малика хьалха а оалаш тоадеш Гудермеса РДК маIача наькха вокальни группо дIасалаш а.

Массане а Iалаьмате хоза хеташ лаьийтIар кIаьнкаша Талхиговгlар вежараша Нохас. Iийсас. Хьасана Абубакара балалайкашца лекхача Нохч - ГIалгIай муамий фантазега. Профессиональни коллектаво санна хоза ххоачашйир цар шоай номер. Иштта дика дакъхар «Са хьамсара хоровод», «Улица тIа гIоала ковдинче воагIа» яха эрсий халкъа иллеш город Гудермесерча берий музыкальни школерча кхалнаькха вокальни группо а. Хоза аьлар нохчий, эрсий меттала «Ленина наькъагIа», «Городерча саде» яха иллеш Кады-Юртарча культура ЦIен кхалнаькха вокальни группо. Къаьстта хаьла безам тIаозаш сакъердаме дийкар цхьан йоIо халхарца тоадеш цу группо дакъхаа «Къоала цIей» яха илли.

Гудермесций концерт нахаьхы а чIоагIагIа дезадалийта хиннар дар: кхыча цхьанна района коллективашка ца хиина «Гумсе» яха вокально-инструментальни ансамбль цар програме дакъа лоацаш хилар. Зритело, безам тIаба ха чIоагIа тIоараш детташ хоза, ххоачашдир цар «Лоаман наькъашка», «ДоттагIа», «Даймохк», яха нохчий меттала дакъккхан «Вай массане а цIа» яха эрсий меттаяреи иллеш.

Вакъда, кIезиг - дукха музыка лаьгIагIа йийна а лаара. микрофонаш дикагIа тоаль а хиина яларе, кхы а хьамсарагIа долаш безамегIа хиларгдар уж иллеш.

Б. АВАДИЕВ.

СУРТАШ ТIА: Талхиговгlар вежарей (аьрдехьара — аьттехьа) Нохса, Iийса, Хьасан, Абубакар; М. Исаковске «Машарах йола» стихотворени ешаш я Троянова Елена, «Эшбий бригада» яхача сценке дакъа лоацаш ба В. Оздамиров, Б. Эльмурзаев.

В. ЕЛИЗАРОВА суртaш.

Йовза, хьамсара лархIа вай моттиг

ТIОХ ЯЬЧА МОАРТОЛА КЪАЙЛЕ

ЦIаммара а хоза а да лоаман ГIалгIайчен чIожашка доакъаш. ХIаьта духхьала Iаьлама хозаленех лаьтта Iаь укхаза гIулакх. Вай лоамаш къаьстта шоай тайпара дерзадеш дола хIама да хьалхарча гIалгIашен цар даьшен дита юкъерча бIаьшерений архитектура дукхха памятникаш. Iалаьмате чIоагIа моастагIа тIа ца витара даьценаш, нах чубаьха гIалаш, керраста дина храмаш, лаьмчиний хиина святилищаш, малхара нашамаш, хIаьта цхьацнахьа нийслу «бейнарий городаш» — уж хиина а Iаьц зодчества моттигера памятникаш. Амма гIишлош хьалра говзаьа корта. гIалгIай халкъа ккерий творчества шийх тараяр хиланза йола шедевр я нийса етта. 30 метрга кхоача лекха «вIовнаш» оалаш хиина тIема яь гIалаш.

Лоаман хи йистошка, готтача чIожашка, бердаш тIа е хаккхача лоама тIадоалача наькъашта юхе ягIа уж (сурта тIа аьрдехьа). Массанахьа а хIана ядац аьнна. шрна гонахьа ида ехача тIох яьча кхыча гIишлоех юхейиса хIамаш, хIана аьлча тIема яь гIалаш хиннай бIарчача тайпан юрт лоаряре йола керттера чIоагIало. Цудухьа кхерам тIабоагIача хана нах чуэца. царна Iе моттиг Iалашъе лаьрхIа а цу гIулакха эшараш долаш а хиннай уж.

ДукхагIча даькъе цхезза вIаштIера яь хиннай тIема лаьрхIа йола гIалаш. Хьалхара этаж кхачан запасаш, мала хий лоаттадеш хиннай цу чу хулаш хиннаб еса ралла боалабаь нах. Цу вэйна тIа тIох даь оIаммага цIалгаш хиннад. Цхьабанхьда, кIезига хиннаш цу тIа тIемаш деш моттигаш а. хIана аьлча топаш, Iадсаьхкаш арадетта дахьа Iургаш доахк цун пенех.

ГIалийна то баьча хина шоллагIча этажа тIа гера дина дола гIала лораеш бола нах хулаш хилнаб. хIана аьлча, укхаза я кхI йита моттиг — гIали чу чубовла агтара аьттув бола моттиг. Из этаж дийна йоккха халар бахьан долаш, керттерча даьнгье укхаза лоаттальй гIали чу сеццача наьха еррига хIамаш.

КхоалагIча этажа тIа хиннаб иштта гIала лораеш бола нахи дезалаш. Нагахьа санна яз хIама да дезаш моттиг нийсъелча, этажа тIера этажа тIа бувлаш хиннаб уж тIом беш. ХIаьта эгтара тIерча этажа тIа баьгIаб гонахье зуш бола нах, эгтира бIарт сийрдагIа бола а Iадсаькх нийсагIа тохе а нах. ХIаьта гонахье зуш бола нах дилла а баьгIаб гIалина юкхье маьрша бахача хана а. Кхерамах бола хоам берашш нах оарцагIбоахараш уж хиннаб.

ДукхагIа йолча вIовний шоллагIча этажа бада (цхьайолча кхыча этажашта юкъера йовкъаш санна боацаш, моартола хьисапе а болаш тIох бaь ба). Сурта тIа аьттехьа) гуш ба из чухаьрцача пена ара. Цу детало дукхача хана тIанйзаб тохкамхой теркам. Iалмапхоша-археологаша, этнографаша, архитектораша — дукхаза белгалъяьхай из И. П. Щеблыкина, Л. П. Семенова, Е. И. Крупнова, А. Ф. Гольдштейна, В. И. Марковина белхаш тIа цкъа дийца Iац вIовний шоллагIча этажий тIох даьча моартолех. Цхьабакъде, цу архитектурни детала маIан боккьоаца доашхаш дола хIаме цхьенна а аьнадац. Специалисташта хеталуш дар из хIама е гIалий да хьал долаш хилара белгало, е декоративни элемент хила еза аьнна. Цудухьа дар тIеххьарча, цу даькъе вайнаьха зодчестваx долча Iалма-популярни дареш тIа а шоллагIча этажа тIарча моартолах практически лоархIам бола хIама лархIа ца тугаш хилар.

Оаха лаьрхIар из вывод найса йий хьажа. ГIалгIайчен лоамашка хьежар итташ йолча вIовнашка. ДIаьлдаьд царца, уж хьехиларца, дIахларца дувзаденна дола дукхa легендаш къаьна дувцараши. Дийшар Грузея цун лоамашкарча районийн тIема гIалаш а чулоацаш дола Закавказья архитектурах дола дукхаа литература. Иштта нийзар тхона юкъерча бIаьшеренашка, вешта аьлча, XVI—XVIII бIаьшеренашка баьхача гIалгIай даьша юхейитача къайленех цаI.

Цу тайпара йола этажашта юкъера тIох яь юкъ хинваяр вIов толаме лораяра эшаш дола лоархIаме хIама. Нагахьа санна гIаьрахой, ниI кагъяь е лаьтта аьхка, гIалий чубовла аьттув баьлча а. дахчан хIама санна цIи таха воагIе йиш хиннаяц из, цудухьа гIала лораерий йиш хилнай шоаш болча этажа тIа гIаьрахой тIа ца бовлийта. Нагахьа санна шин этажа юкъера юкъ дахчан хилча, шоаш гIалий чу хьача ма баьлленге дукхха дос, йол, ча дIачу а диха цIи лотаеш хиннай гIаьрахоша, тIаккха этажашта юкъера юкъ а лоталуш хиннай. Иштта моттиг нийсъелча е кара ца бахча е ба ца байча де хIама доацаш бусвIо хиппаб гIала лора ераш.

Лоамашка хIама а йолаш я цига дилла бaьхача наха «гIала йоагаль моттиг» е «гIала яьга дуть» я. кх. дI. оалаш йола моттигаш.

Дилла чIоагIале хулаш хиннайий гIала лораерашта тIох яьча моартолах. Бон къалдар аьлча, хиннаш. Нагахьа санна гIала чубаьлча, цIи техча а юоашта хIама де ца метача, е гIала лораерий хий а кхача а ххоачабаллалца дIа ца болхаш баьгIе е гIала саьнаьшкара тIой хьадаьхе гIала хоарцайий карабугаш хиннаб миска. Амма цу тайпара гIала йохаль а хьог-мец балийта а гIалий дай карабоалабара дикка ха эшаш хиннай, тIаккха гIаьрахой иштта хьупизаше оерц тIада а ма тарлой гIали чу боахкараша.

Оаха юецар юкъерча бIаьшеренашкарча вайнаьха зодчестваца ювзаенна йола духьал цхьа загадка мара яц. ХIаьта цо шун теркам тIаьза бале, тха леза газет дешараш, оаха шоана могаду Москве СССР Iилмай Академе этнографе Институто арадоакача «Советская этнография» яхача журнала тIеххьарча номерех (1984 ш. — № 1) цхьанне тIара материалаш ешилта. Цу тIа я шоана тха дина иллюстраци а яь йола «Юкъерча бIаьшеренера вайнаьха тIема искусства цхьайола традицеш» яха статья. Цо йиш хулийтаргья шун вай кхерча лоаман наькха къонахчала а халача вахара а дукха кхыйола оагIош йовза.

В. ВИНОГРАДОВ,
профессор, РСФСР а НГIАССР а Iилмай заслуженни деятель.

Д. ЧАХКИЕВ,
аспирант-археолог.

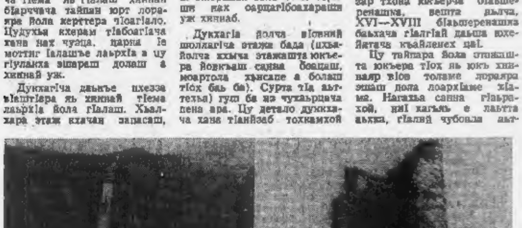

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

Кагий нахи мехкарийи!

№ 4 йолча Грознени нефтерча профессионально-техническа училище 1984—1985 дешара шера дешархой деша дIачуэцалга дIахой:

укх профессеех:

1. Мехкаьттен газе йоаххача скважинашта эксплуатацинашца ремонтоа бурда техника бураршца гIоагIе, электросварщика болх бе а хоаргдолаш.

Дешара ха — 1—3 шу.

2. Буровойнга гIулакх дина вола электромонтер.

Дешара ха 1—3 шу.

3. Электрогазосварщик.

Дешара ха 1—3 шу.

4. Автослесарь.

Дешара ха — 1—3 шу.

5. Химически анализа лаборант (мехкарий).

Дешара ха 1—3 шу.

6. Топограф-геодезист.

Дешара ха — 1—3 шу.

Училище деша дIаэц 8—10 класс чакхъяьнна кагий нахи мехкарийи, эскарера цIабаьхка бIухой.

Училище нийсъю «Грознефть» объединенеа кадраш. Деша багIача хана дешархой Iалашбу мах боацаш обмундированеца, кхачаца, учебникашца, общежитеца, городской транспортаца дола льготашца.

Училище болх беш я художественни самодеятельноста кружокаш, вокально-инструментальни ансамбль, предметни кружокаш, спортивни секцеш: цхьанне лоIаме кIалтсаргагIа латар, волейбола, баскетбола, истола гIарча тенниса. Производственни практика йолча хана дешархошта шоай специальностагIа доагIача юкъерча алапех 33—50 процент ахча кара дIател. Училище деша вагIаш хьакха ха къахьегама стажаца дIалоархI. Дешар хьехаш ба юкъера технически лакхерея образовани йола мастераш.

Училища кхо курс чакхъяьнна а йистебоалаш дIалуш йола экзаменаш толаме дIаенна а болча кагирхошта юкъера образовани яхкарах долея профессегIа квалификаци еина долея диплом дIалу. ТIеххьа дешаш училище чакхъяьнна дешархой лакхерчея юкъерча специальни дешара заведенешка деша хьожабу.

Училище чакхъяьнна хараш специальностагIа болх бе хьожабу город Грозне.

Деша отта безам болчо училище хьачулу директора цIерагIа ер документаш: заявлени, дийша хилара тешал, здоровье справка; ваь ха тIайола тешал е паспорт, 6 фотокарточки 3х4 размер болаш.

Документаш хьачуйилу хIара дени 8 сахьат даьлча дени 17 сахьат даллалца.

Занятеш дIайолалу 1984 шера 1 сентябре.

Училища адрес: г. Грозный, Октябрьски район, 12 участок, автобусаш №№ 13, 24, 25, трамвай № 5. «12 участок» яхача ук совача хкачала.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 11 ЙОЛЧА ЮКЪЕРЧА ГОРОДСКОИ ПРОФЕССИОНАЛЬНО - ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩА ДЕША ХЬЕХ ШО

е профессеш Iомаре:

1. Штукатур - облицовщик - плиточник — дешаш яхка еза ха 3 шу.
2. Столяр - паркетчик (гIишлоний) — дешаш яхка еза ха 3 шу.
3. Каменщик - монтажник аьшкен аьшкабетонни конструкцеш вIашагIъехкаш — дешаш яхка еза ха 3 шу.
4. Облицовщик - плиточник - мозаичник — дешаш яхка еза ха 8 класе образовани йолаш болча мехкарий 3 шу, 10 класе образовани йолаш болча мехкарий — 1 шу.
5. Аьшкен аьшкабетонни конструкцей монтажник — дешаш яхка еза ха 3 шу.
6. Юрташца гIишлошъяра мастер — дешаш яхка еза ха 3 шу.
7. ГIишлош ечара маляр — дешаш яхка еза ха 1 шу.
8. Слесарь - сантехник - газоэлектросварщик — дешаш яхка еза ха 3 шу.

Технически училища программагIа е профессеш Iомае деша дIачуийбу 10 класе образовани йолаш бола кагий нахи мехкарийи:

1. Аьшкен аьшкабетонни конструкцей каменщик - монтажник — дешаш йоахкха ха 1 шу.
2. Юрташца гIишлошъяра мастер — дешаш йоахкха ха 1 шу.
3. ГIишлош ечара маляр — дешаш йоахкха ха 1 шу.

Училищо квалифицированни специалисташ кийчбу СССР Минпромстроина чуйодача халкъий ДоттагIала орден лелаеча Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене предприятешта. Училище деша дIаэц 15 шу даьнна а боккхагIбола а кагий нахи мехкарийи, хIаьта иштта демобилизованни тIемахой.

БархI класс а яьхка № 11 йолча юкъерча ГПТУ дIайода дешархой мах боацаш Iалашбу дуача хIамаца, тIадувхачунца, учебникашца, дика нийсъяьча общежитеца, льготи маьхах дIа-хьа баха городской транспортаца.

ТIехдика училища чакхъяьнна дешархой лакхерчея юкъерчея специальни дешара заведенешка деша хьожабу.

Училища болх беш я кружокаш: предметни, технически творчества, самодеятельноста, духовой эстрадни оркестрий, спортивни секцеш.

Технически училища программагIа дешаш бараьта (юрташка гIишлошъяра мастер) 30 сом стипенди лу, демобилизованни а болаш, аьшкен аьшкабетонни конструкцей каменщика - монтажника, гIишлошъяра маляра, гIишлошъяра столяра специальность Iомаеш бараьта 76 сом стипенди лу. Производственни практика йолча хана даьккхача ахчах 50 процент лу беррагача дешархошта.

Училище деша воагIачунга укх тайпара документаш хиланза дергдац:

1. Директора цIерагIа язъяь заявлени,
2. Ваь ха тIайола тешал (е паспорт),
3. Образованех дола документ,
4. Верригa деанахой тIа а аьбаь йола вахача моттигера справка.
5. 3х4 а 4х6 а бустам бола ялх фотосурт,
6. Деша ваьгIачара характеристика.
7. Медицински справка (форма № 286).

Занятеш дIайолалу 1 сентябре.

Документаш дIачуийлу хIара дени 8-00, сахьат даьлча дени 16-00. сахьат даллалца.

Училища адрес: гор. Грозный, Старопромысловски район, Керда поселок «Каталма», ул. Шефская № 23.

№№ 11-а, 4, 6, 26-а йолча автобусашца ва йиш я, № 2 йолча троллейбусаца — Центральни рынкора «Ташкала» яхача остановке кхачалца, № 11 йолча автобусаца — «7-я линия» яхача остановке кхачалца.

Деса доттагIий Тха училище шо дахаре хьежаш кургда тхо!

ТЕЛЕВИДЕНИ

28 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «[illegible]». Мультфильм.
8.50 — ДIалокх гор. [illegible] камерни оркестро.
9.20 — «[illegible]». [illegible] фильм.
9.40 — «[illegible]». Художественни фильм.
11.30 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Пятилетка — [illegible]». Документальни фильмаш: «[illegible]», «КамАЗа [illegible]».
15.30 — Художника В. [illegible].
15.50 — «[illegible] ПТУ».
16.20 — «Кердадараш».
16.25 — «[illegible]». Фильм - концерт.
16.50 — «Саг хьаьттан да ва».
17.30 — «Дезаль шиналь». Телевизионни журнал.
18.20 — «О, нагахь оазаца дIаоалаьара...» Концерт.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «[illegible]».
19.35 — «РагIе». Художественни фильм. (ЧССР).
21.00 — «Ха».
21.35 — «[illegible]». Телевизионни художественни фильм. 2-гIа сери — «[illegible]».
22.50 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Сергей Лазо». Документальни фильм.
8.30 — «Шахматни школа». Мастерства урокаш.
9.00 — Мультфильмаш.
9.30 — Драматургия театра. В. Яхонтов.
10.30 — «[illegible]». Телевизионни документальни фильм.
10.50 — Гор. Горькерча «Победа» яхача культура Дворецо халкъа инструментий оркестра концерт.
11.20 — «[illegible] урок».
11.50 — Документальни фильмаш: «Угрюм-река», «[illegible]».
12.30 — Французски мотт. Хьеха 1-гIа шу.
13.00 — «Берашта [illegible] — цаIаш». Телевизионни художественни фильм (Болгари). 2-гIа сери.
14.10 — «Кердадараш».
16.55 — «[illegible]».
17.05 — «Гали». Документальни фильм.
17.15 — «[illegible]» (нохчий меттала).
17.25 — «[illegible]» (гIалгIай меттала).
17.45 — «[illegible]».
18.00 — Фильм.
18.10 — «[illegible]» (гIалгIай меттала).
18.25 — «Нохч - ГIалгIайчен [illegible]».
19.45 — «Объективо бехк бу».
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Пахтакор» — «Спартак». Перерыв йолча хана (19.45) — «Бийса дикагьала хьайла шун, бераш!»
20.45 — «[illegible]» яхача ансамбла концерт.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Документальни экран». Кинопрограмма.
22.15 — «Кердадараш».

29 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «[illegible]». Телевизионни документальни фильм.
9.05 — ДIалокх дунен [illegible] конкурсий лауреата Т. Федышевс ([illegible]).
9.30 — «Путешественников клуб».
10.30 — «РагIе». Художественни фильм (ЧССР).
11.30 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «[illegible]». Телевизионни документальни фильмаш: «[illegible]», «[illegible]».
15.35 — «Тха корреспонденташа дувц».
16.05 — «Кердадараш».
16.10 — «[illegible]». Цу тайпара цIи йолча А. Гайдара повестах даьккха кхаь серех дола телевизионни художественни фильм.
17.15 — «Тахан БАМ-е».
17.45 — Словацки къаман антифашистски гIоттам болабенна 40 шу дизарга. Киноочерк.
18.15 — [illegible]. СССР лакхерчеи специальни юкъерчеи образовани министраца В. П. Елютинцара къамаьл.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Дунен [illegible]».
19.45 — «Шерлок Холмсеи доктора Ватсонеи приключенеш». «Воскресший мёртвец». Телевизионни художественни фильм. 1-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «[illegible]». Телевизионни художественни фильм. 3-гIа сери. «[illegible]?»
22.35 — «Тахан дунен тIа».
23.10 — «ДоттагIал» яхача дунен халхьашта юкъерча яьшна. Баскетбол. МаIанах.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — Мультфильм.
8.40 — «Буратинай выставка».
9.10 — «[illegible]». Енисей тIа гIолла [illegible]. Документальни фильм.
9.40 — «Пионери, салют!» Ленинградерча пионерийн [illegible] Дворецо берий художественни коллективаш выступлени.
10.40 — «...[illegible] шу даьннен [illegible]».
11.25 — «[illegible]». [illegible] А. Н. Ульянова - Елизаровен ца 120 шу дизарга.
11.55 — «[illegible]». Хьеха 3-гIа шу.
12.25 — «Вай беш».
12.55 — «Бертаьшта [illegible] — цаIаш». Телевизионни художественни фильм (Болгари). 3-гIа сери.
14.05 — «Кердадараш».
17.05 — Телевизионни фильм.
17.30 — «ХIара письмоа — теркам» (нохчий меттала).
18.00 — Киножурнал.
18.10 — «Нохч - ГIалгIайчен дий».
18.30 — «Замон. [illegible]. Мораль» (нохчий меттала).
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Зенит». Перерыв йолча хана (19.45) — «Бийса дикагьала хьайла шун, бераш!»
20.45 — «Хаттьа [illegible]».
21.00 — «Ха».
21.35 — «ДоттагIал» яхача дунен халхьашта юкъерча яьшна. Баскетбол. Кхалнах. СССР сборни — Венгре сборни.
22.15 — «Кердадараш».

РАДИО

28 АВГУСТ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
7.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
7.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
7.35 — Хоамаш.
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программе (эрсий, нохчий меттала).
8.35 — Симфонически музыка.
9.15 — «[illegible]». Иштта «[illegible]» (нохчий меттала).
9.30 — «[illegible]» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала).
16.01 — Сийлахьча Котаяон 40 шу дизарга! «Цар лараной [illegible]» (гIалгIай меттала).
16.15 — «Производства [illegible]». Концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «Юртара [illegible]» (эрсий меттала).

УКВ

17.00 — «Композиторий суртанаш» Эдвард Григ.
17.50 — Ийлли [illegible] Хамзатов Альмадаь.
18.20 — Нохч - гIалгIай [illegible].

Хенахоам

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш мархаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьенхаш хилеи фегара температура республике 25—30, Грозне 27—29 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана догIа а дехкаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьенхаш хилеи фегара температура бийсана 9—14, дийнахьа 18—23 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

ДIАХОХЬОШ ДА 1985 ШЕРА

«СЕРДАЛО»

ГАЗЕТА ЯЗЛУГА

Газет язду «Союзпечата» ерригача отделенешкеи агентствашкеи, предприятешкарча, учрежденешкарча, организацешкарча общественни уполномоченнеша.

Газета яздара мах: шера—4 соми 8 кепиги, ах шера—2 соми 4 кепиги.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; белхаьхочо секретаре — 2-34-88; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностех транспортех — 2-65-01; юрта бехкама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехаьаш — 2-85-64; корректоре — 2-39-89.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-34-88; отделы: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-39-89.

ерен, шоаттен деношка Газет арадувл шинарен.

СФ05253. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3616.